

8. Usługi publiczne

Public services

►► s. 95-108 autor: Michał Konopski

Oferta usług publicznych małych miast świadczy o poziomie ich rozwoju i atrakcyjności oraz jakości życia mieszkańców, jak i korzystającej z niej ludności sąsiednich obszarów wiejskich. Możliwość kształcenia się na poziomie ponadpodstawowym i policealnym sprzyja powstawaniu przewagi konkurencyjnej ośrodka miejskiego i wzbogaca rynek pracy. Kształcenie kierunkowe, często powiązane z miejscowymi zasobami, tworzy fundamenty do indukowania lokalnej specjalizacji. Z kolei bogate życie kulturalne małego miasta bywa przejawem świadomości własnego dziedzictwa i podtrzymywania tożsamości lokalnej czy regionalnej.

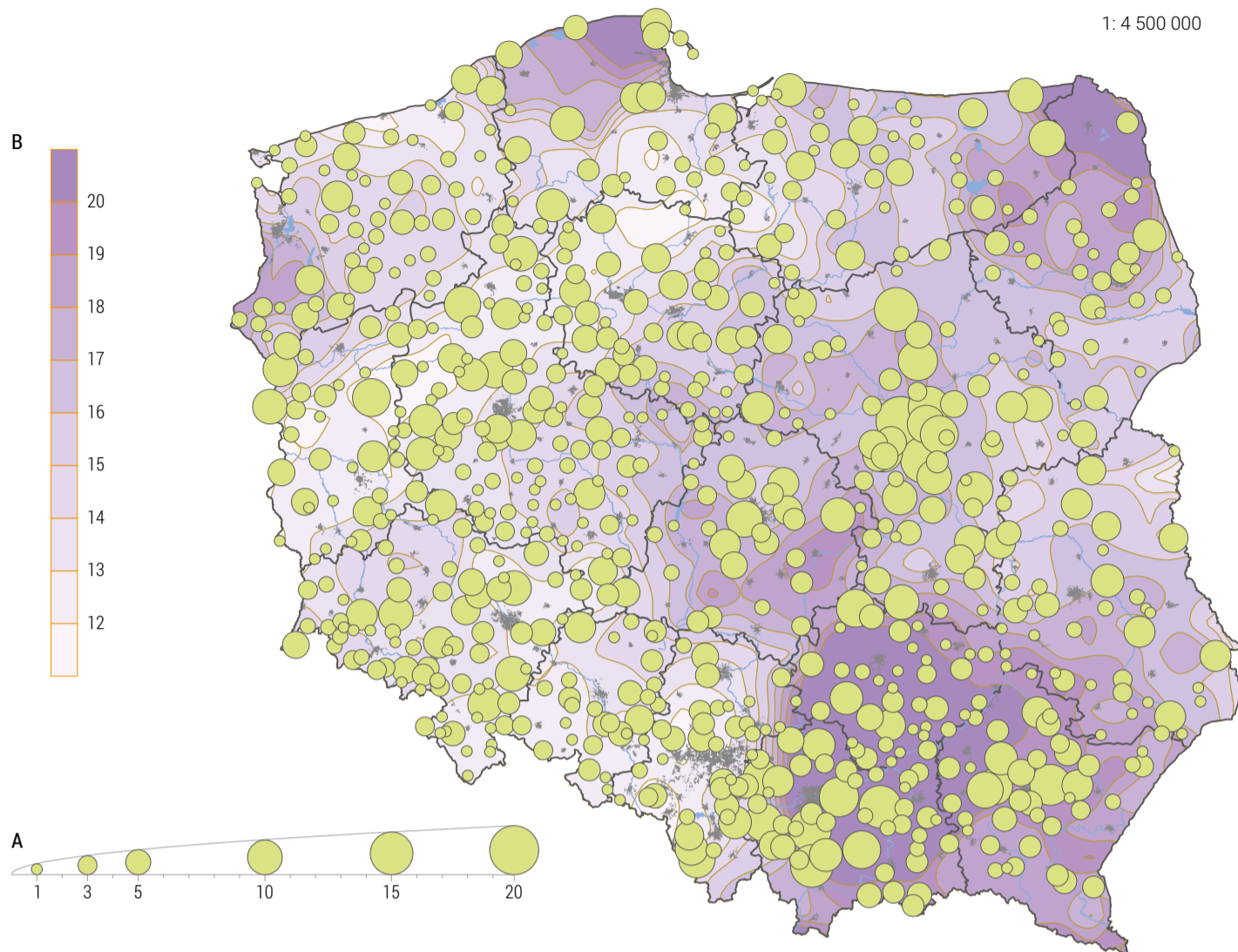
Dostępność do wychowania przedszkolnego na obszarach peryferyjnych nadal pozostaje ograniczona, chociaż w ostatnich kilkunastu latach udział wychowanków przedszkoli w ogólnej strukturze ludności wykazuje silną tendencję wzrostową. System nauczania i organizacji szkół ponadpodstawowych w małych miastach Polski można uznać za wystarczający, jednak ze względu na niekorzystną sytuację demograficzną, udział uczniów w strukturze społecznej spada. Niewiele ponad połowa (57%) małych miast posiada liceum ogólnokształcące, a jedynie co piąte oferuje kształcenie w szkole zawodowej lub technikum. Szkolnictwo policealne funkcjonuje w zdecydowanej mniejszości małych miast (12%), będąc obecnie jedynie w największych ośrodkach powiatowych.

Spośród wszystkich analizowanych miast, jedynie dwa nie posiadają biblioteki, jednak w ostatnich kilkunastu latach liczba czytelników wykazuje wyraźną tendencję spadkową. Niemal połowa ośrodków miejskich jest siedzibą co najmniej jednego ludowego zespołu pieśni i tańca; podobna wartość dotyczy grup teatralnych. Co piąte małe miasto w Polsce posiada kino, a co czwarte przynajmniej jedno muzeum. Takich placówek systematycznie przybywa, wzrasta też liczba zwiedzających. W latach 2005-2019 w małych miastach powstało 70 domów i ośrodków kultury, jednak blisko co piąty ośrodek miejski nie posiada takiej placówki.

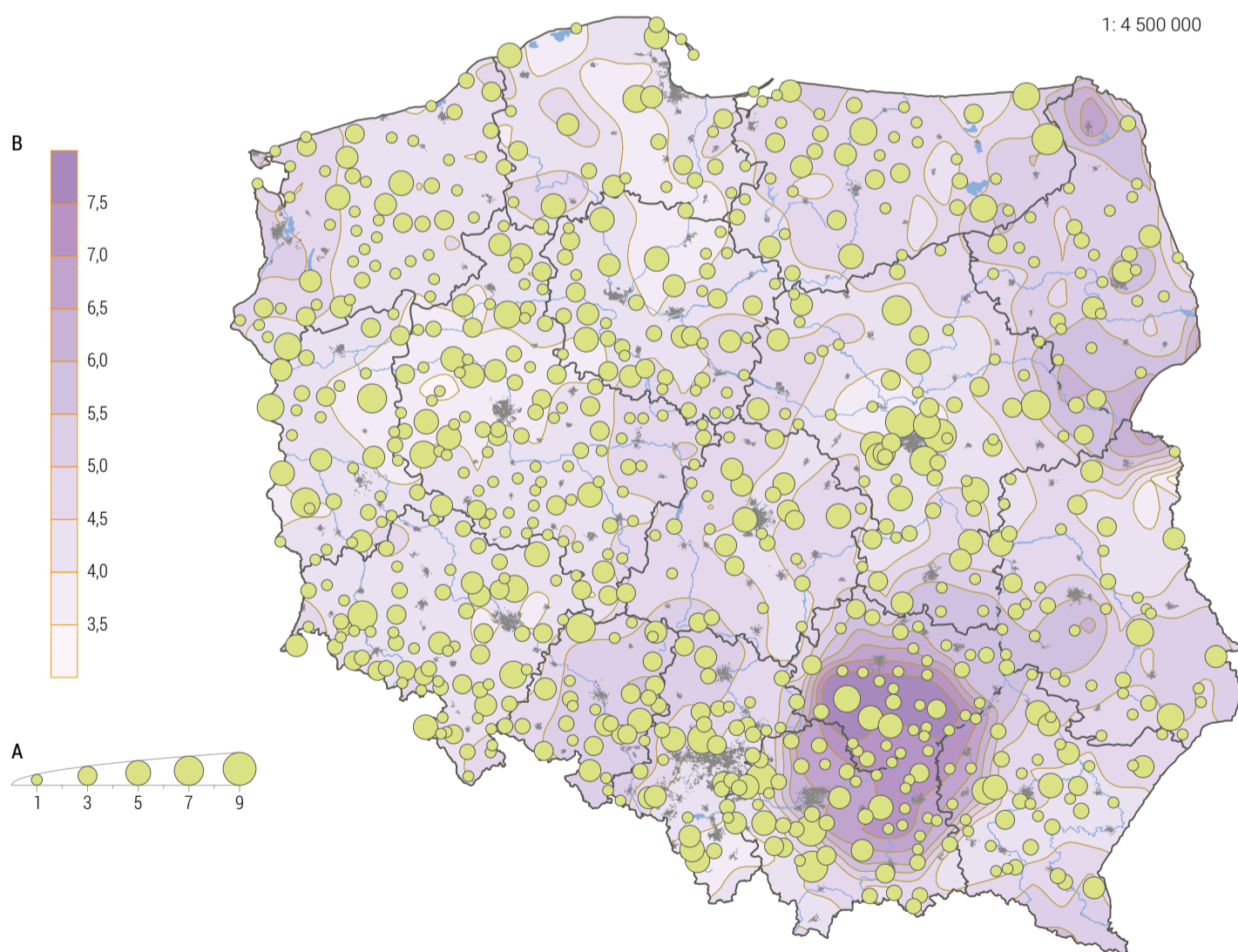
Elementem kultury jest także silnie zakorzeniona w życiu społecznym, tradycja piłkarska i kibicowska. 97% małych miast posiada co najmniej jeden piłkarski klub sportowy. Zdecydowaną większość stanowią drużyny grające w niższych ligach, ale widzimy też zespoły rywalizujące w ekstraklasie i I lidze.

Dostępność do placówek ochrony zdrowia w małych miastach jest zróżnicowana przestrzennie. Szpital znajduje się w niespełna co trzeciej badanej miejscowości, przy czym w zdecydowanej większości jest to stolica powiatu. Najwięcej takich instytucji znajduje się w małych miastach sudeckich posiadających status uzdrowiska. Połowa z analizowanych ośrodków miejskich posiada przynajmniej jedną przychodnię lekarską.

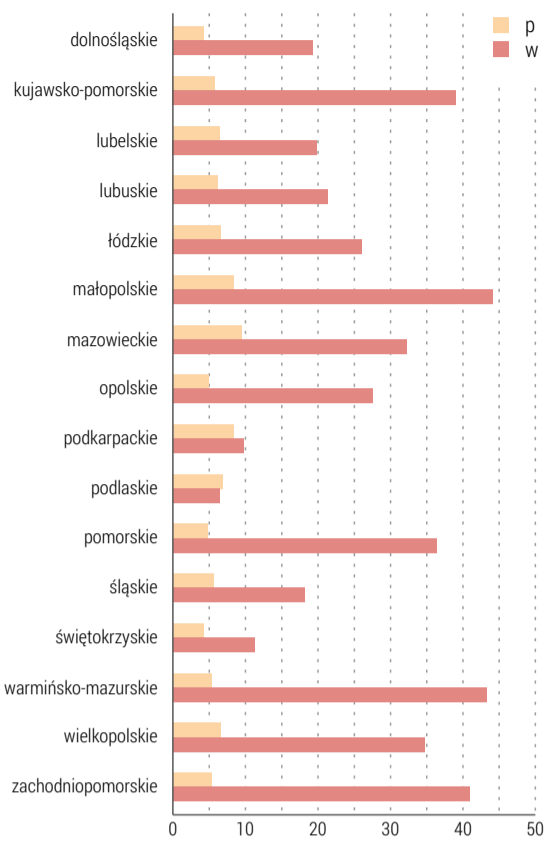
Małe miasta pełniące funkcję stolicy powiatu są jednocześnie lokalnymi centrami opieki społecznej. W nich bowiem znajduje się większość domów pomocy społecznej, domów dziecka i schronisk dla osób bezdomnych. Dostępność mieszkańców małych miast do opieki społecznej jest więc utrudniona w przypadku ośrodków o położeniu peryferyjnym. Ponadto, rozwój systemu zapewniania opieki społecznej w ujęciu czasowym jest stosunkowo niewielki. W latach 2003-2019 powstało jedynie 12 domów pomocy społecznej, najwięcej w województwie mazowieckim i warmińsko-mazurskim. W tym samym okresie w małych miastach województwa lubuskiego zlikwidowano ponad połowę takich placówek. Ośrodki powiatowe są również odpowiedzialne za dystrybucję środowiskowej pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i pielęgnacyjnych. Największa liczba beneficjentów pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców małych miast znajduje się na obszarach peryferyjnych województw warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego oraz lubuskiego. Z kolei najniższym udziałem korzystających z opieki społecznej cechują się mieszkańcy ośrodków miejskich w pobliżu największych aglomeracji, miejscowościach o dominacji funkcji turystycznej czy uzdrowiskowej lub o położeniu przygranicznym.

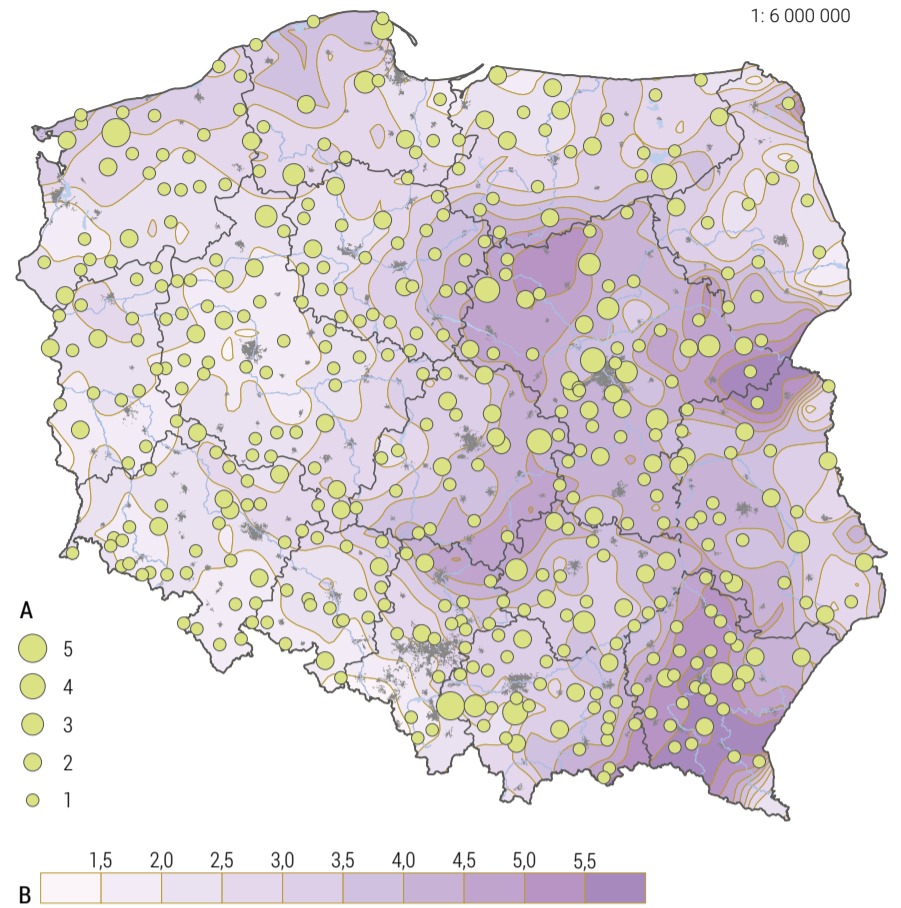
Małe miasta wg liczby przedszkoli (A) i średnia liczba przedszkoli na 1000 mieszkańców w wieku 3-6 lat (B), 2019
Small towns by the number of kindergartens (A) and average number of kindergartens per 1,000 inhabitants in the age of 3-6 years (B), 2019

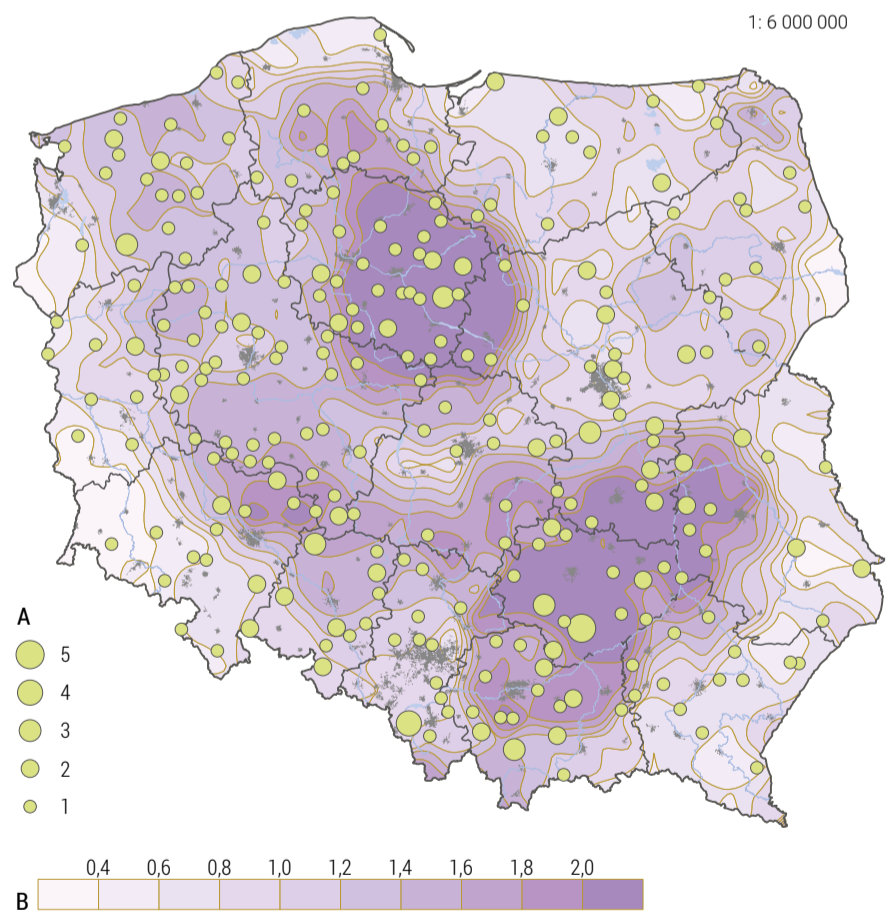
Małe miasta wg liczby szkół podstawowych (A) i średnia liczba szkół podstawowych na 1000 mieszkańców w wieku 7-14 lat (B), 2019
Small towns by the number of elementary schools (A) and average number of elementary schools per 1,000 inhabitants in the age of 7-14 years (B), 2019

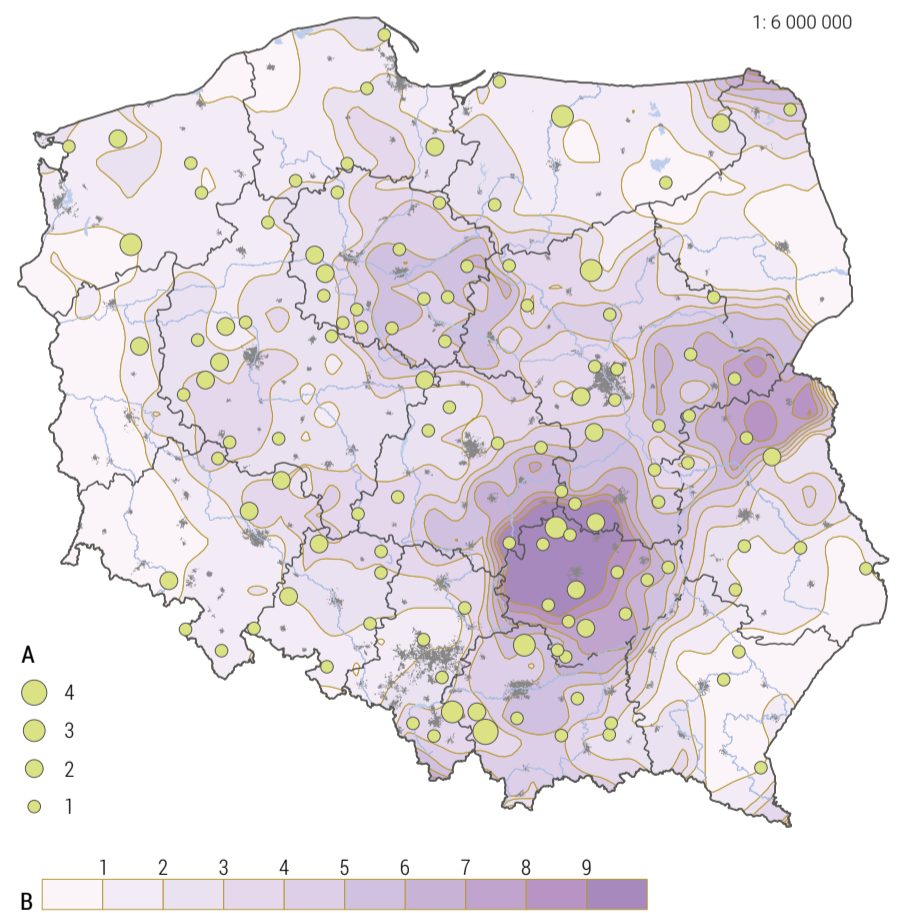
Liczba przedszkoli na 10 tys. mieszkańców małych miast w 2019 (p) i zmiana liczby wychowanków przedszkoli na 1000 mieszkańców małych miast w latach 2005-2019 (w) wg województw
Number of kindergartens per 10 thous. inhabitants of small towns in 2019 (p) and change in the number of kindergarten children per 1,000 inhabitants in 2005-2019 (w) by voivodships

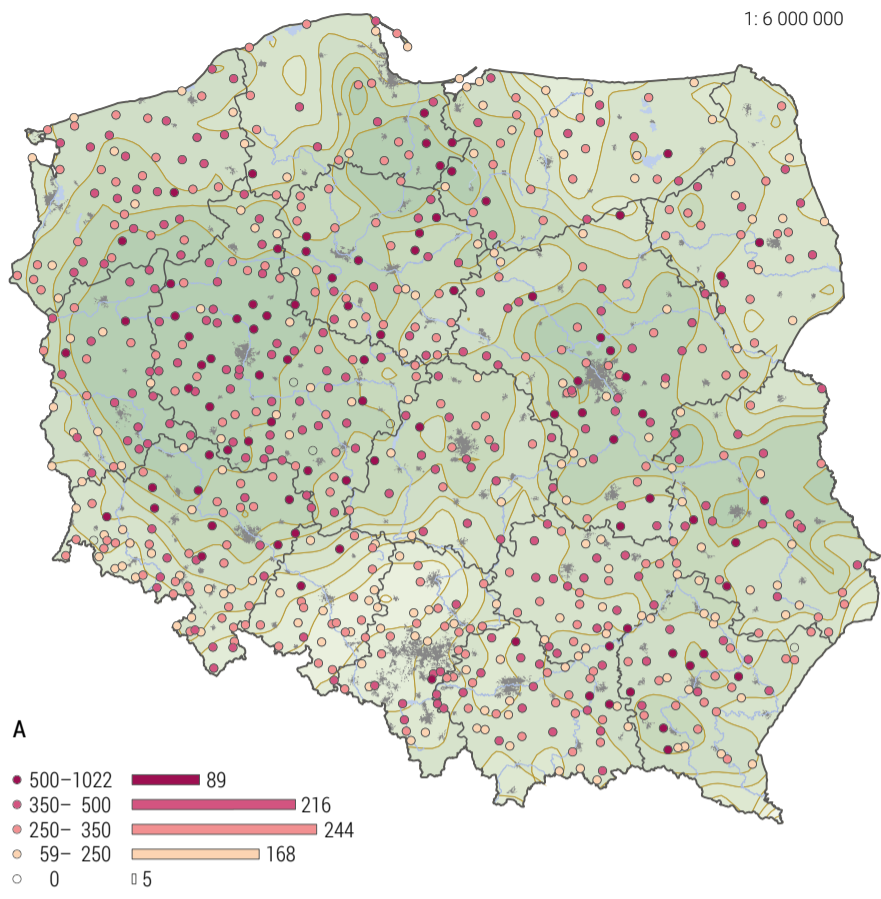
Małe miasta wg liczby liceów ogólnokształcących (A) i średnia liczba liceów ogólnokształcących na 1000. mieszkańców w wieku 15-18 lat (B), 2019
Small towns by the number of high schools (A) and average number of high schools per 1,000 inhabitants in the age of 15-18 (B), 2019

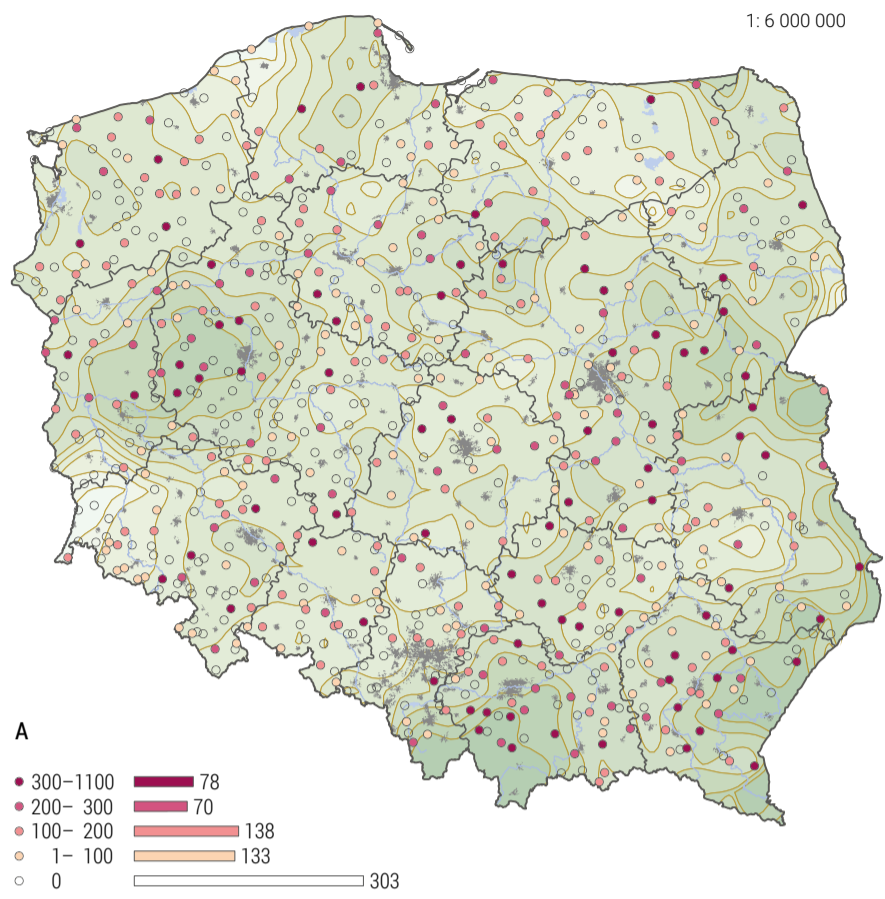
Małe miasta wg liczby szkół zawodowych i techników (A) i średnia liczba szkół zawodowych i techników na 1000. mieszkańców w wieku 15-19 lat (B), 2019
Small towns by the number of vocational and technical schools (A) and average number of vocational and technical schools per 1,000 inhabitants in the age of 15-19 (B), 2019

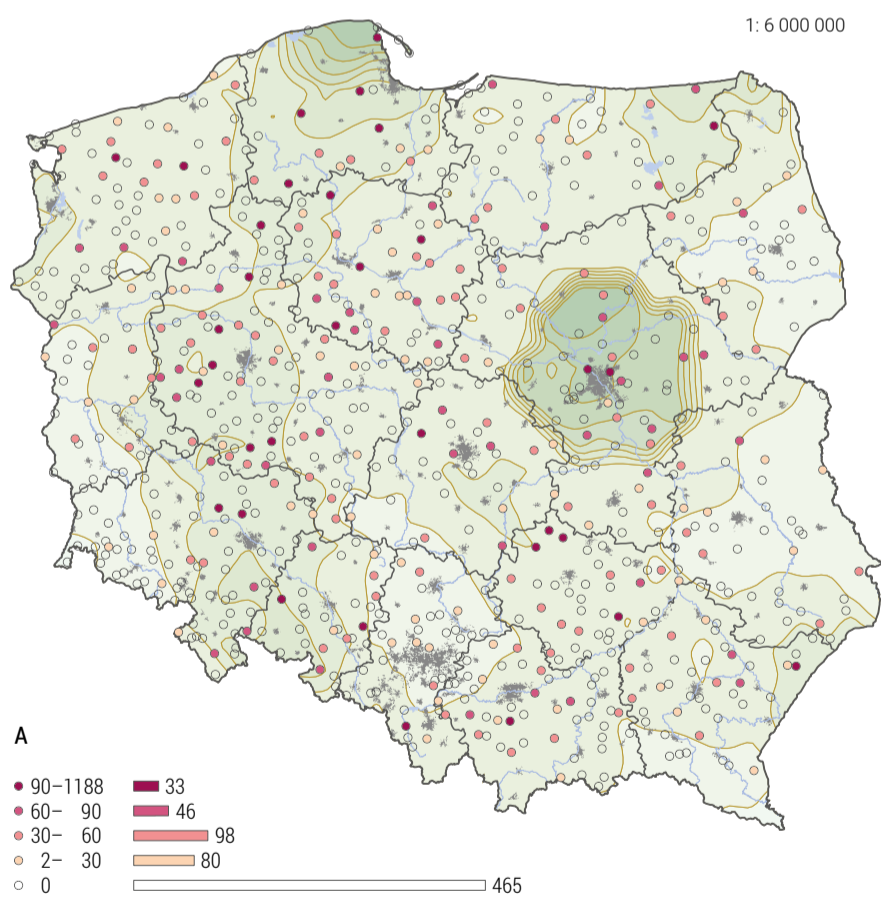
Małe miasta wg liczby szkół policealnych (A) i średnia liczba szkół policealnych na 100 tys. mieszkańców (B), 2019
Small towns by the number of post-secondary schools (A) and average number of post-secondary schools per 100 thous. inhabitants (B), 2019

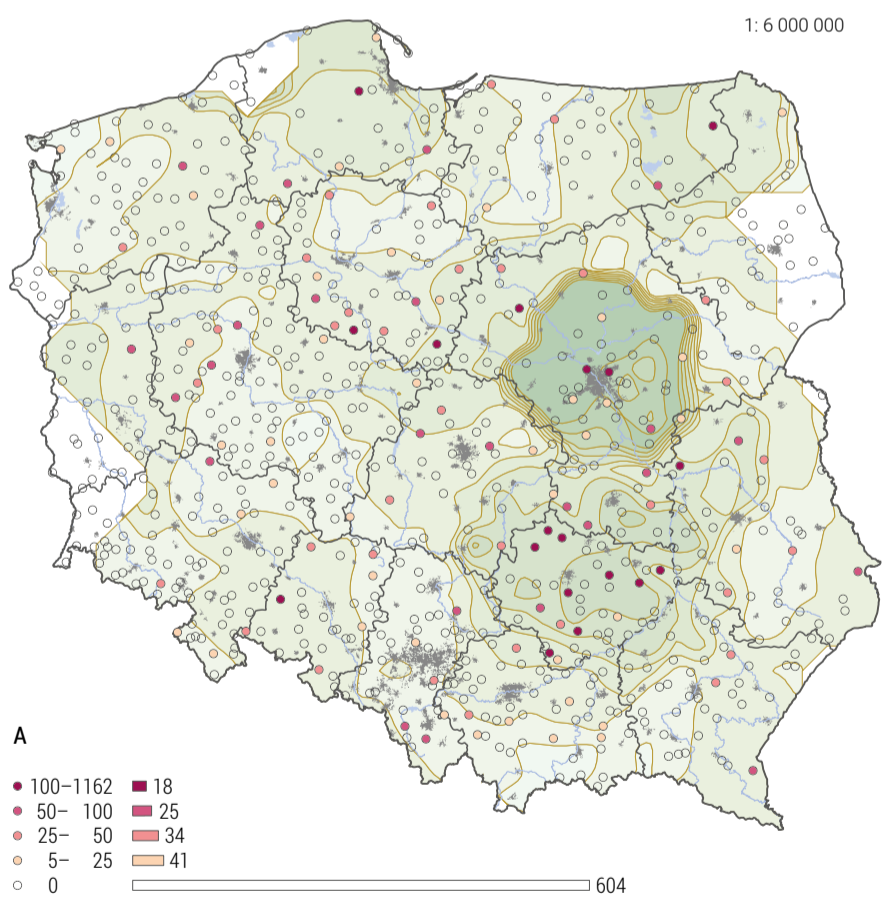
Małe miasta wg liczby uczniów szkół podstawowych (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of elementary school students (A) and mean value of this index (B), 2019

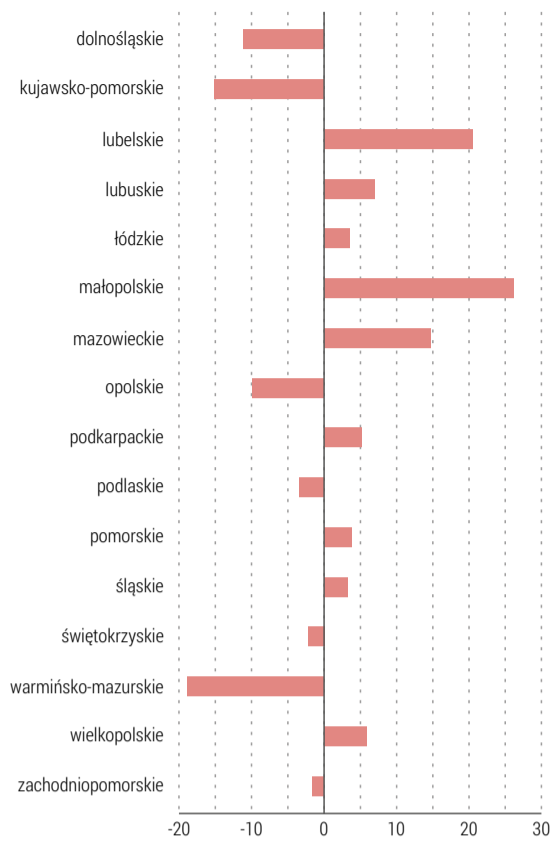
Małe miasta wg liczby uczniów liceów ogólnokształcących (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of high school students (A) and mean value of this index (B), 2019

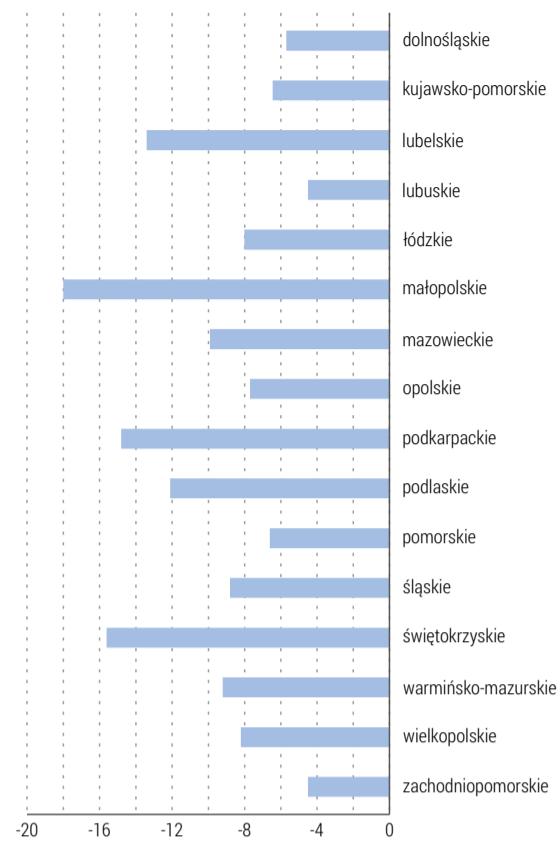
Małe miasta wg liczby uczniów szkół zawodowych i techników (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of vocational and technical school students (A) and mean value of this index (B), 2019

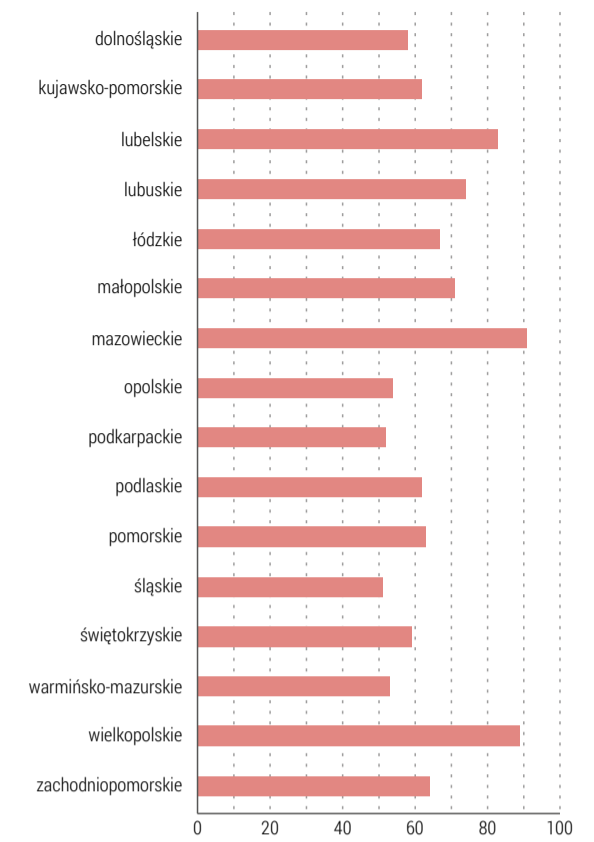
Małe miasta wg liczby uczniów szkół policealnych (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of post-secondary-school students (A) and mean value of this index (B), 2019

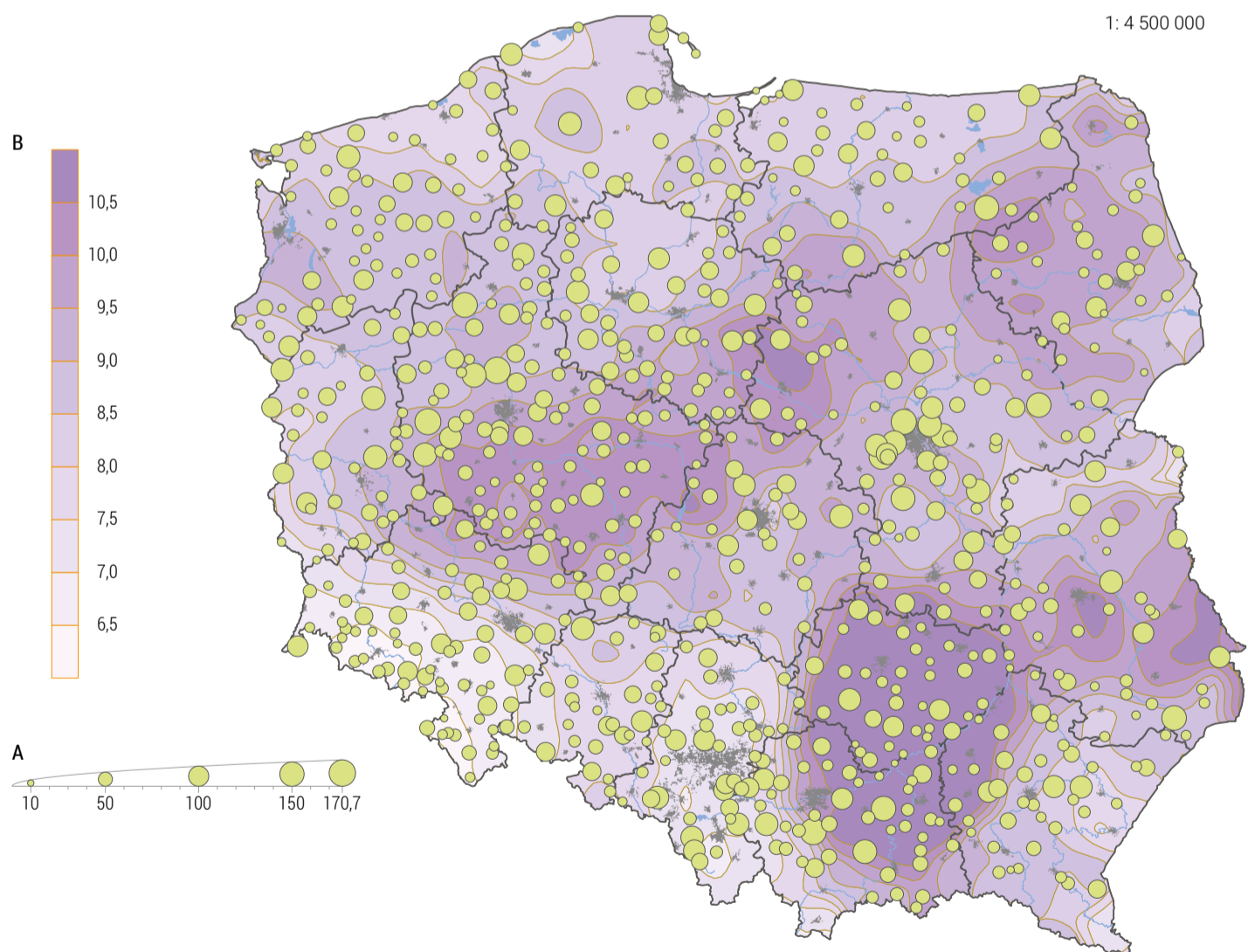
Zmiana liczby uczniów szkół podstawowych w małych miastach na 1000 mieszkańców w latach 2000-2019 wg województw
Change in the number of elementary school students in small towns per 1,000 inhabitants in 2000-2019 by voivodships

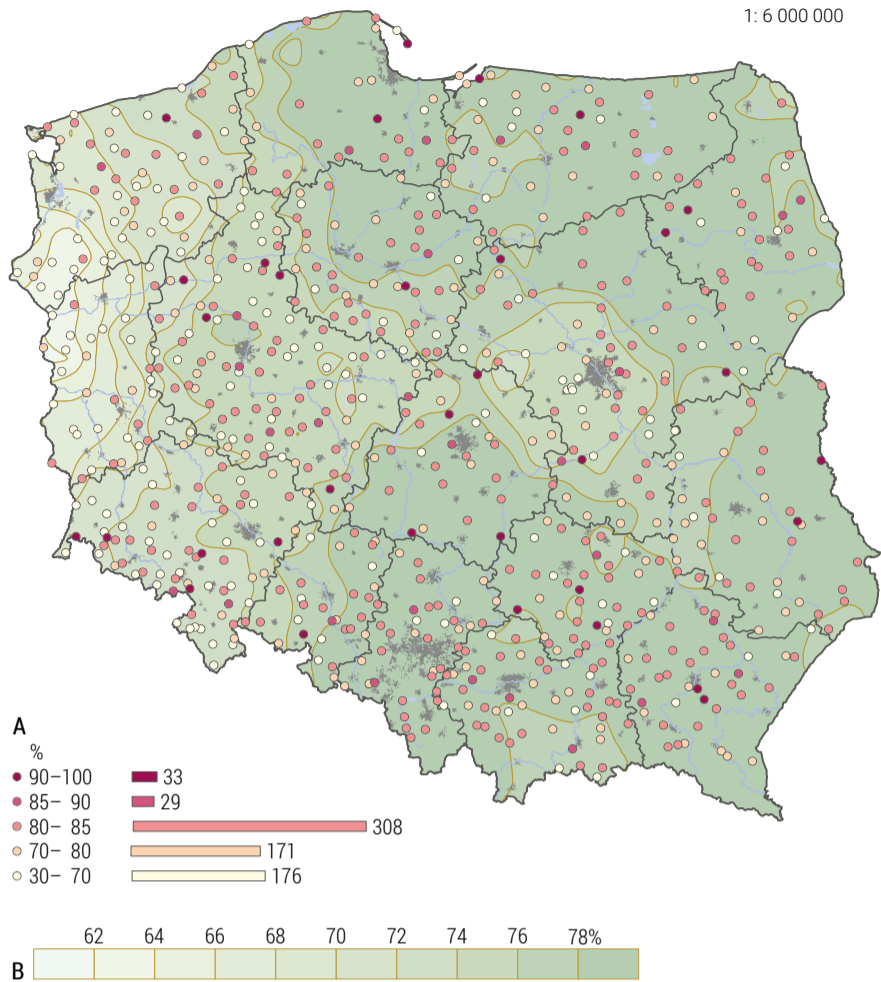
Zmiana liczby uczniów liceów ogólnokształcących w małych miastach na 1000 mieszkańców w latach 2000-2019 wg województw
Change in the number of high school students in small towns per 1,000 inhabitants in 2000-2019 by voivodships

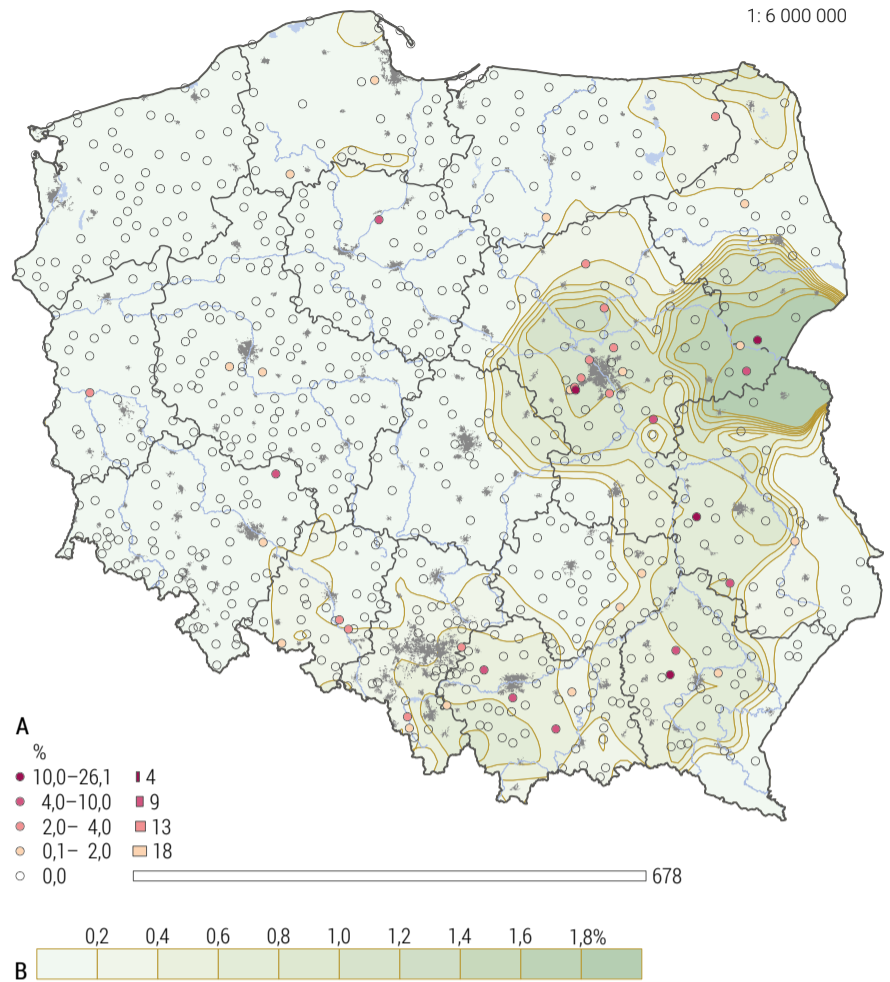
Zmiana liczby uczniów szkół podstawowych w małych miastach uczących się języków obcych na 1000 mieszkańców w latach 2000-2019 wg województw
Change in the number of elementary school students in small towns learning foreign languages per 1,000 inhabitants in 2000-2019 by voivodships

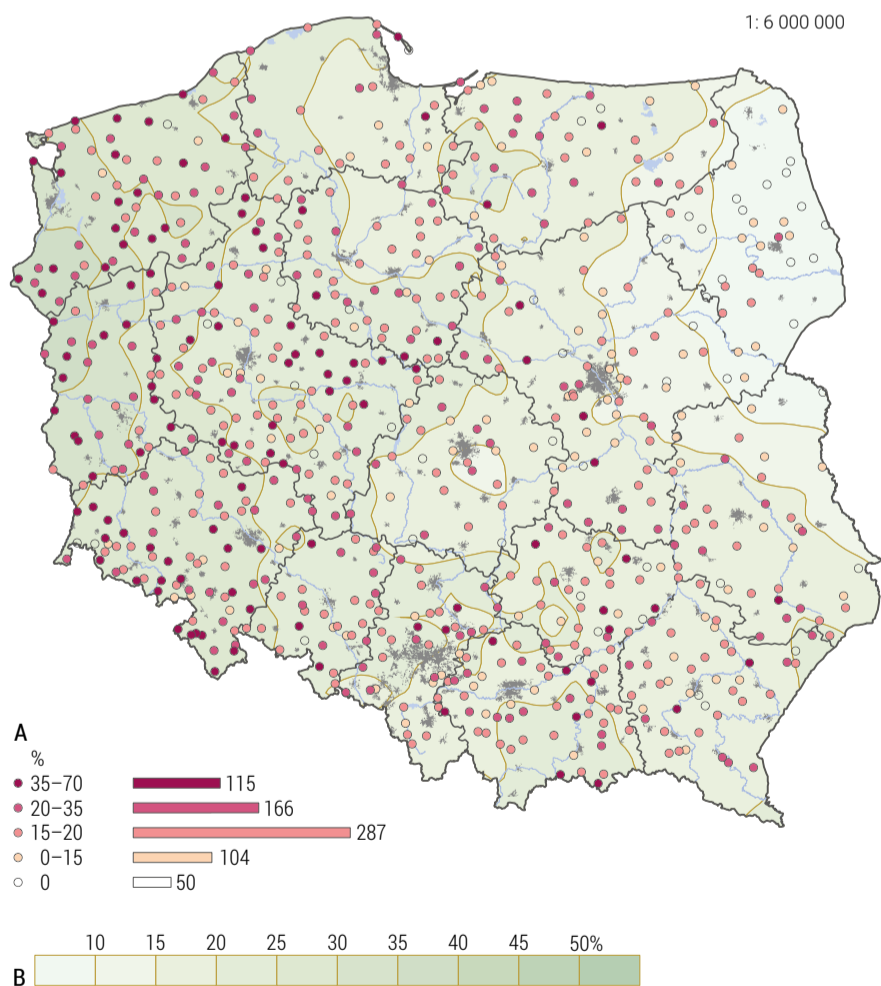
Małe miasta wg liczby etatów nauczycielskich w szkołach podstawowych (A) i średnia liczba etatów na 1000 mieszkańców (B), 2019
Small towns by the number of elementary school teacher posts (A) and average number of posts per 1,000 inhabitants (B), 2019

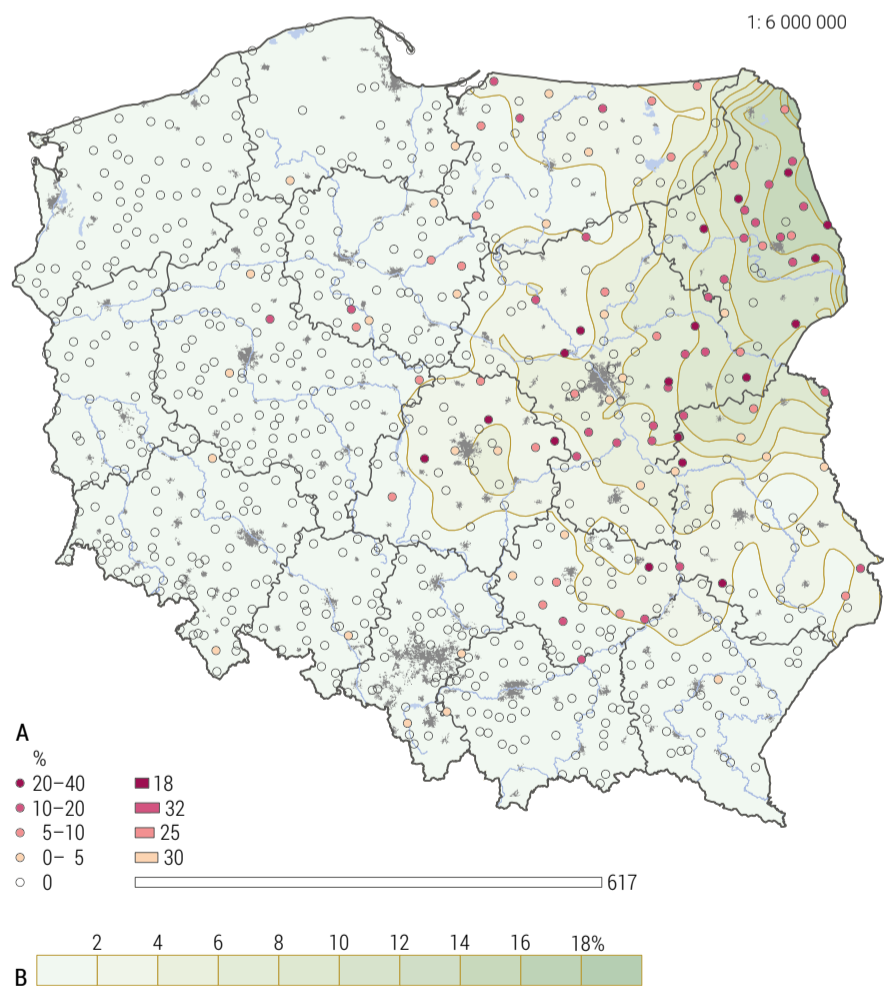
Małe miasta wg odsetka uczniów uczących się języka angielskiego wśród uczniów szkół podstawowych uczących się języków obcych (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the percentage of English language learners among elementary school students learning foreign languages (A) and mean value of this index (B), 2019

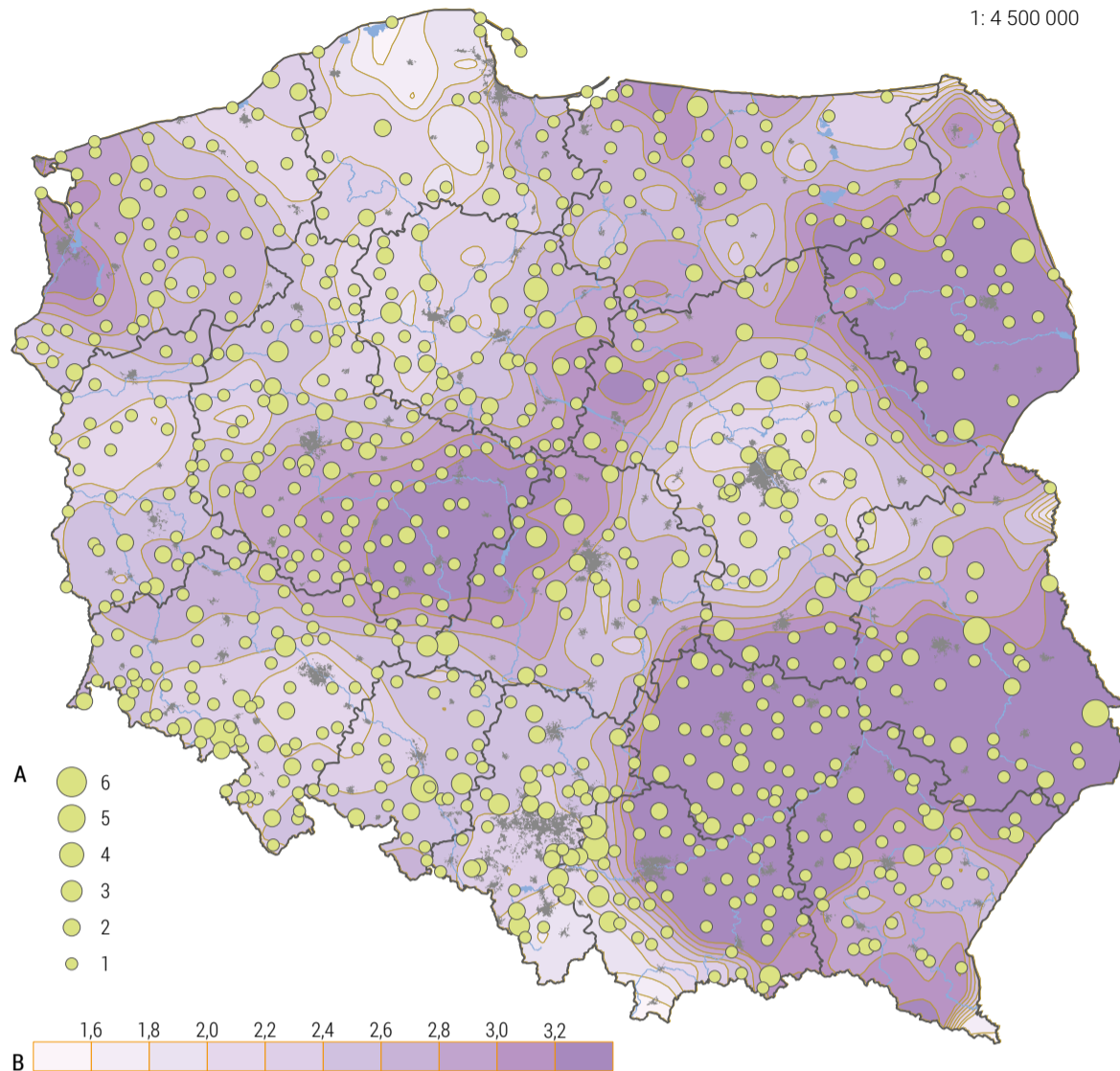
Małe miasta wg odsetka uczniów uczących się języka francuskiego wśród uczniów szkół podstawowych uczących się języków obcych (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the percentage of French language learners among elementary school students learning foreign languages (A) and mean value of this index (B), 2019

Małe miasta wg odsetka uczniów uczących się języka niemieckiego wśród uczniów szkół podstawowych uczących się języków obcych (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the percentage of German language learners among elementary school students learning foreign languages (A) and mean value of this index (B), 2019

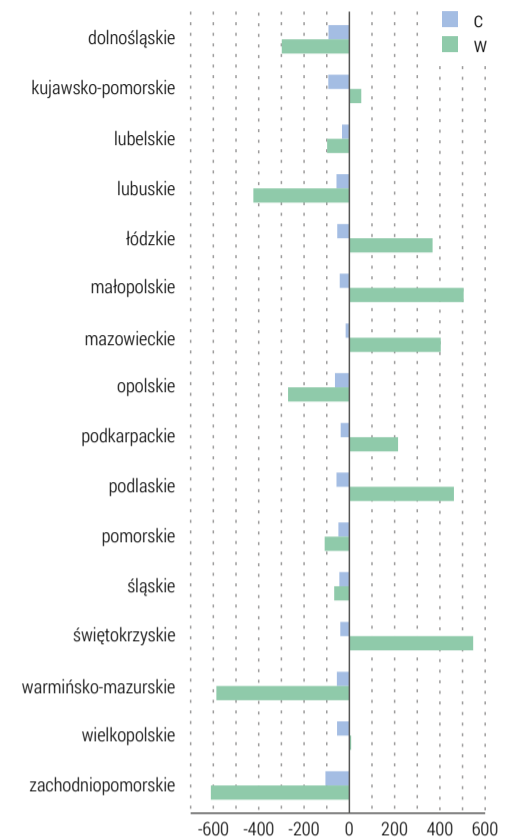

Małe miasta wg odsetka uczniów uczących się języka rosyjskiego wśród uczniów szkół podstawowych uczących się języków obcych (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the percentage of Russian language learners among elementary school students learning foreign languages (A) and mean value of this index (B), 2019

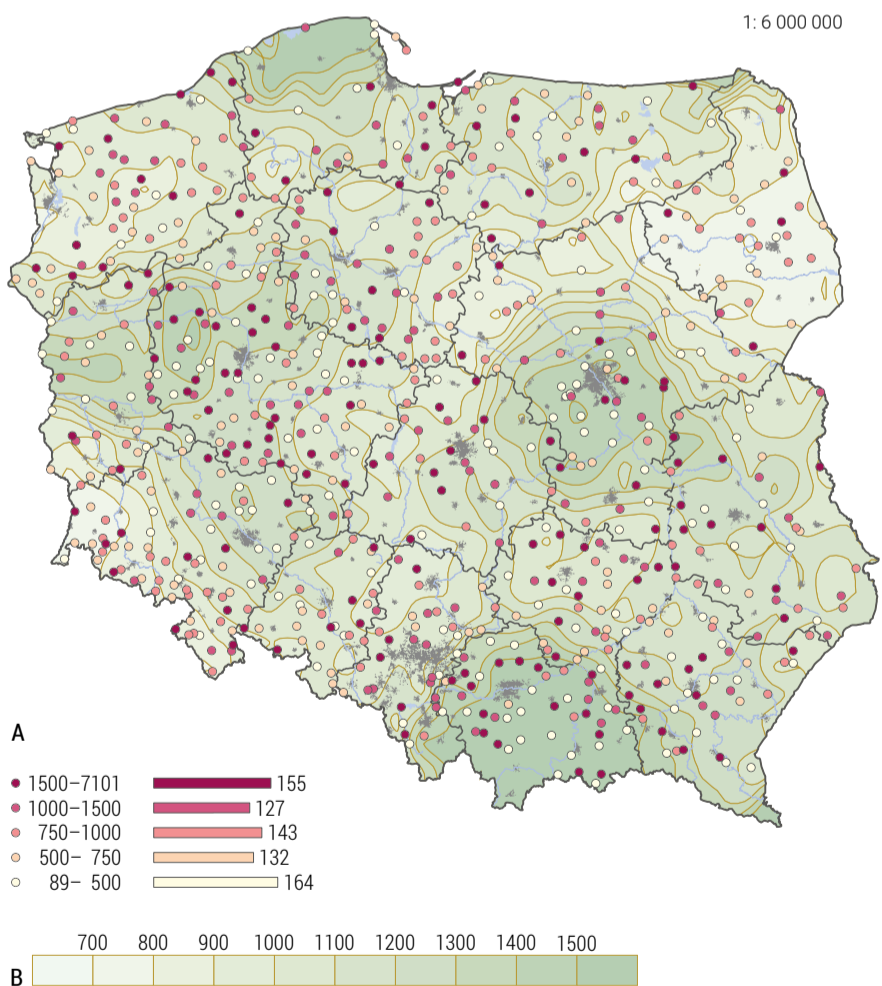
Małe miasta wg liczby bibliotek (A) i średnia liczba bibliotek na 10 tys. mieszkańców (B), 2019
Small towns by the number of libraries (A) and average number of libraries per 10 thous. inhabitants (B), 2019

1: 4 500 000

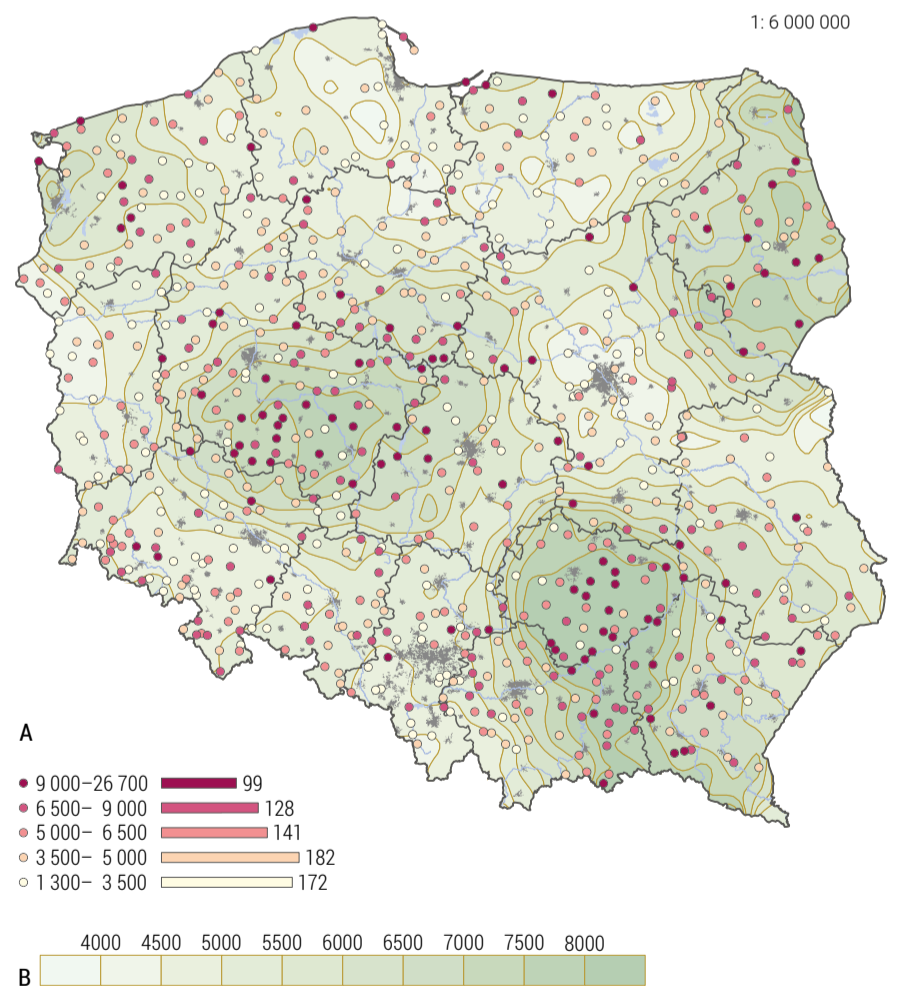
Zmiana średniej rocznej liczby czytelników w bibliotekach na 1000 mieszkańców (c) i zmiana liczby woluminów w księgozbiorach na 1000 mieszkańców małych miastach (w) w latach 2005-2019 wg województw

Change in the average annual number of readers in libraries per 1,000 inhabitants (c) and change in the number of items in book collections per 1,000 inhabitants of small towns (w) in 2005-2019 by voivodships

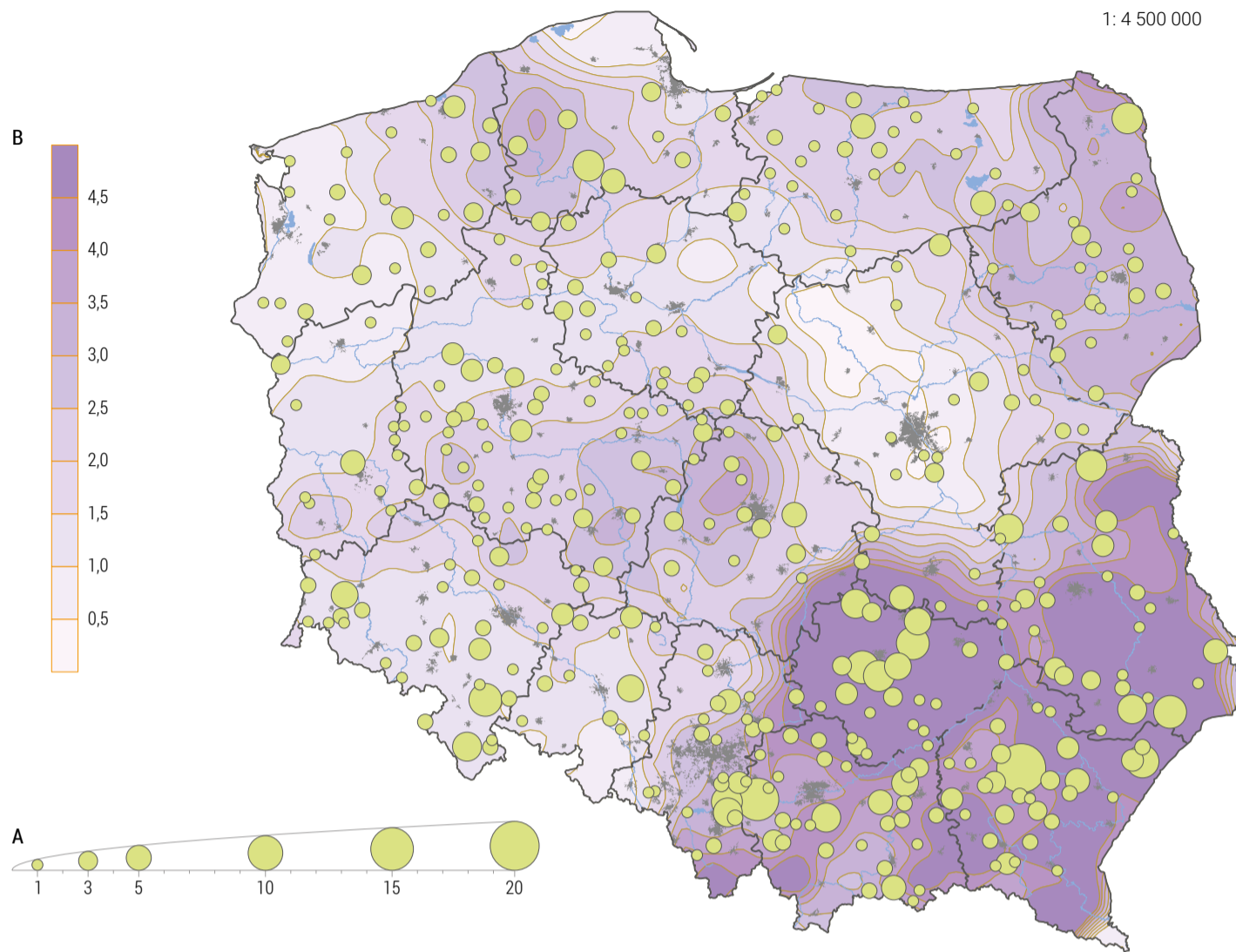
Małe miasta wg średniej rocznej liczby czytelników w bibliotece (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the average annual number of readers in a library (A) and mean value of this index (B), 2019

1: 6 000 000

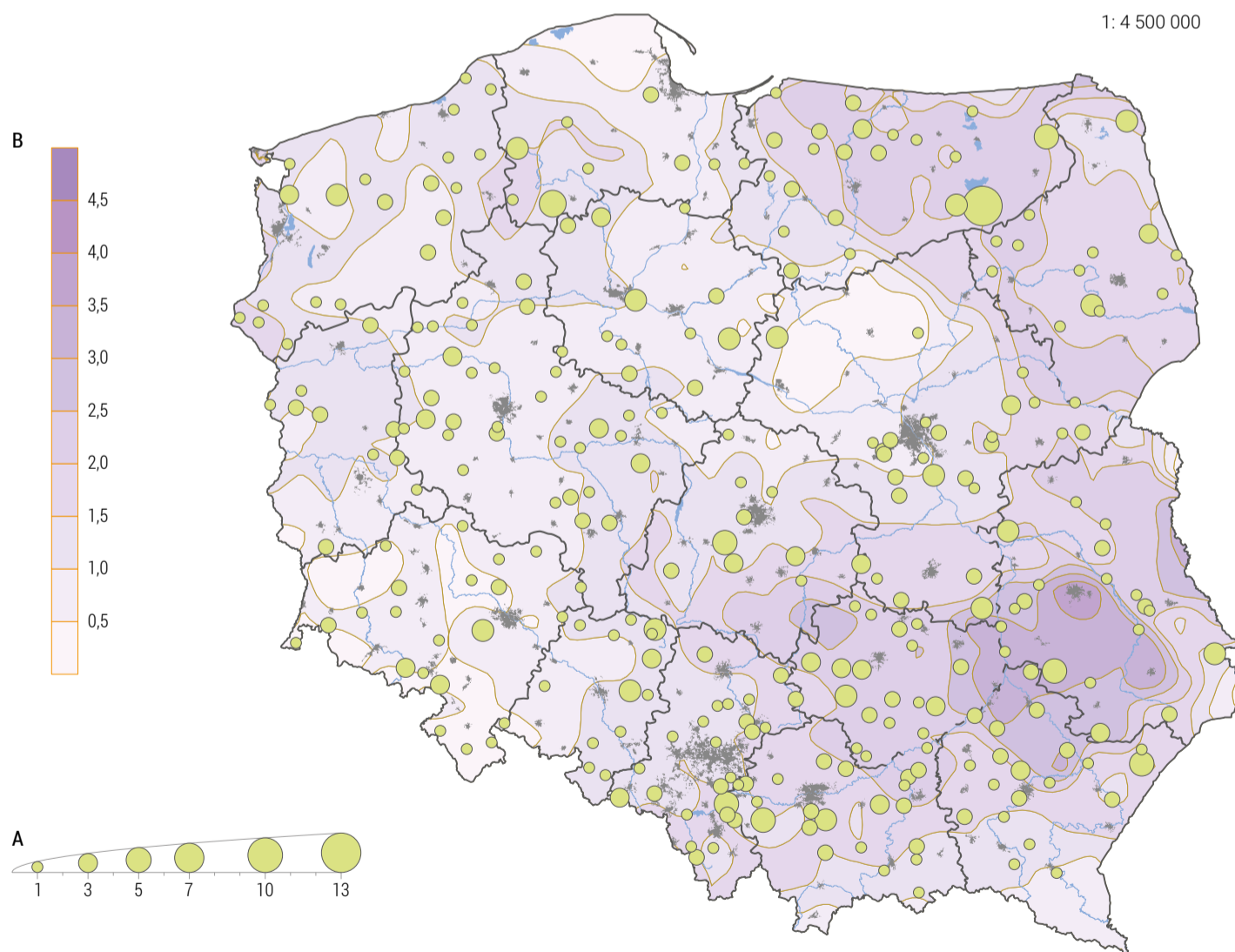

Małe miasta wg liczebności księgozbioru bibliotek na mieszkańca (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the volume of library book collection per capita (A) and mean value of this index (B), 2019

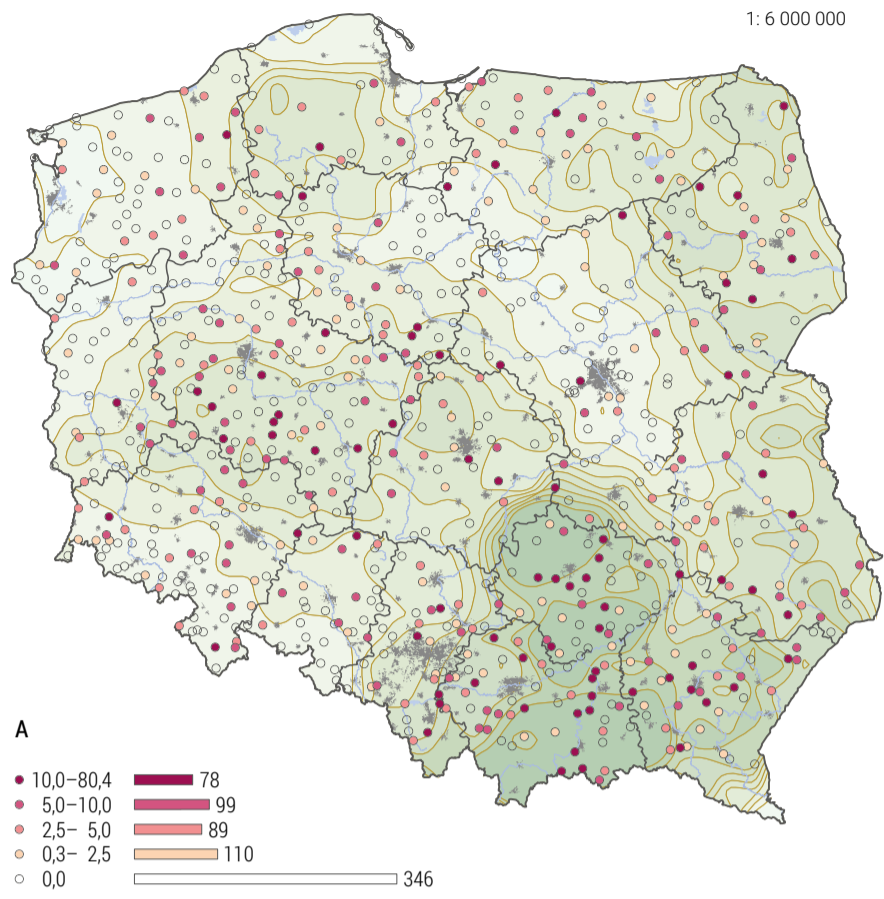
1: 6 000 000

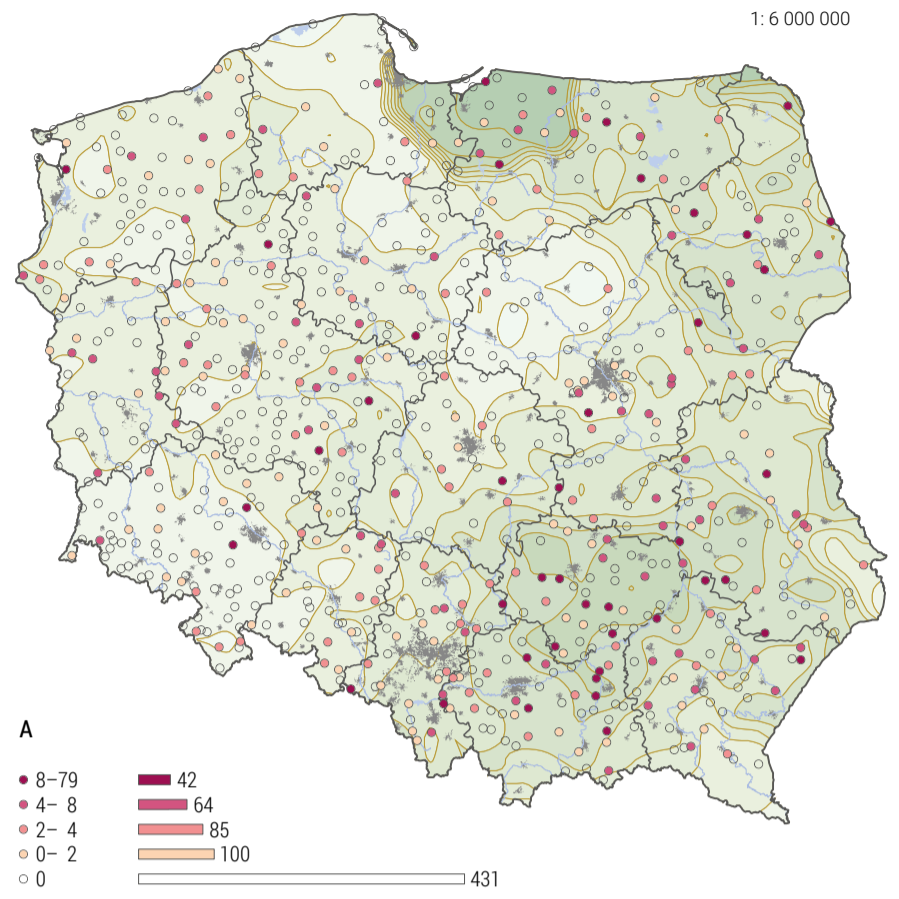
Małe miasta wg liczby ludowych zespołów pieśni i tańca (A) i średnia liczba ludowych zespołów pieśni i tańca na 10 tys. mieszkańców (B), 2019
Small towns by the number of folk song and dance ensembles (A) and average number of folk song and dance ensembles per 10 thous. inhabitants (B), 2019

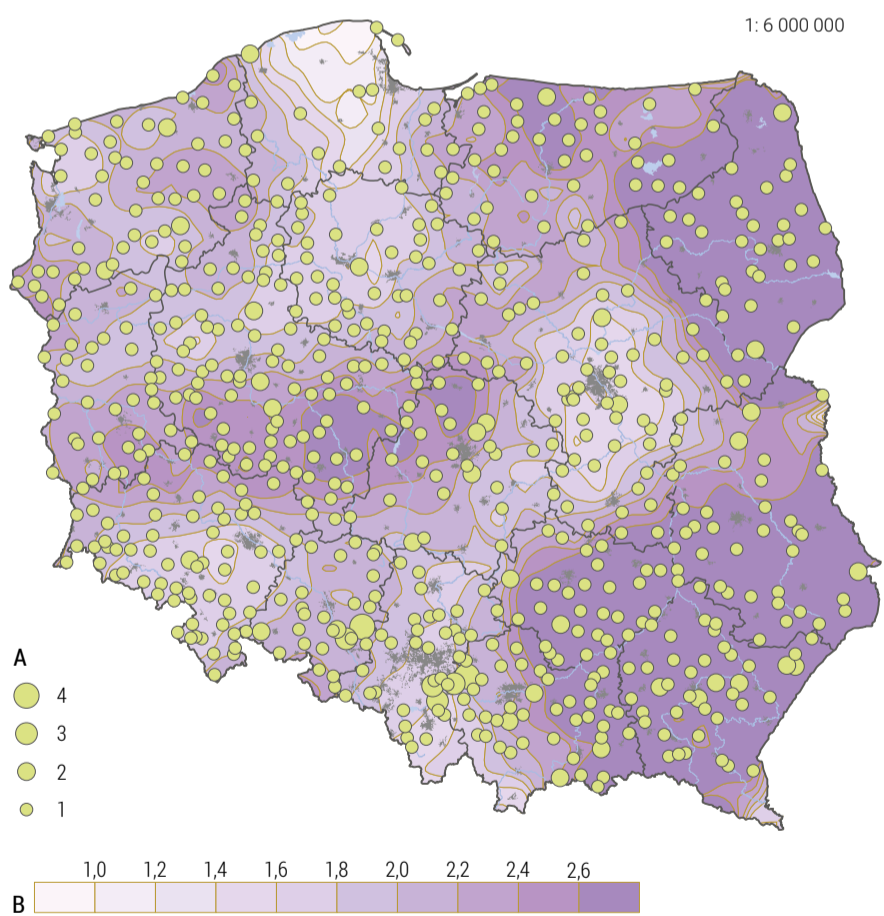
Małe miasta wg liczby grup teatralnych (A) i średnia liczba grup teatralnych na 10 tys. mieszkańców (B), 2019
Small towns by the number of drama groups (A) and average number of drama groups per 10 thous. inhabitants (B), 2019

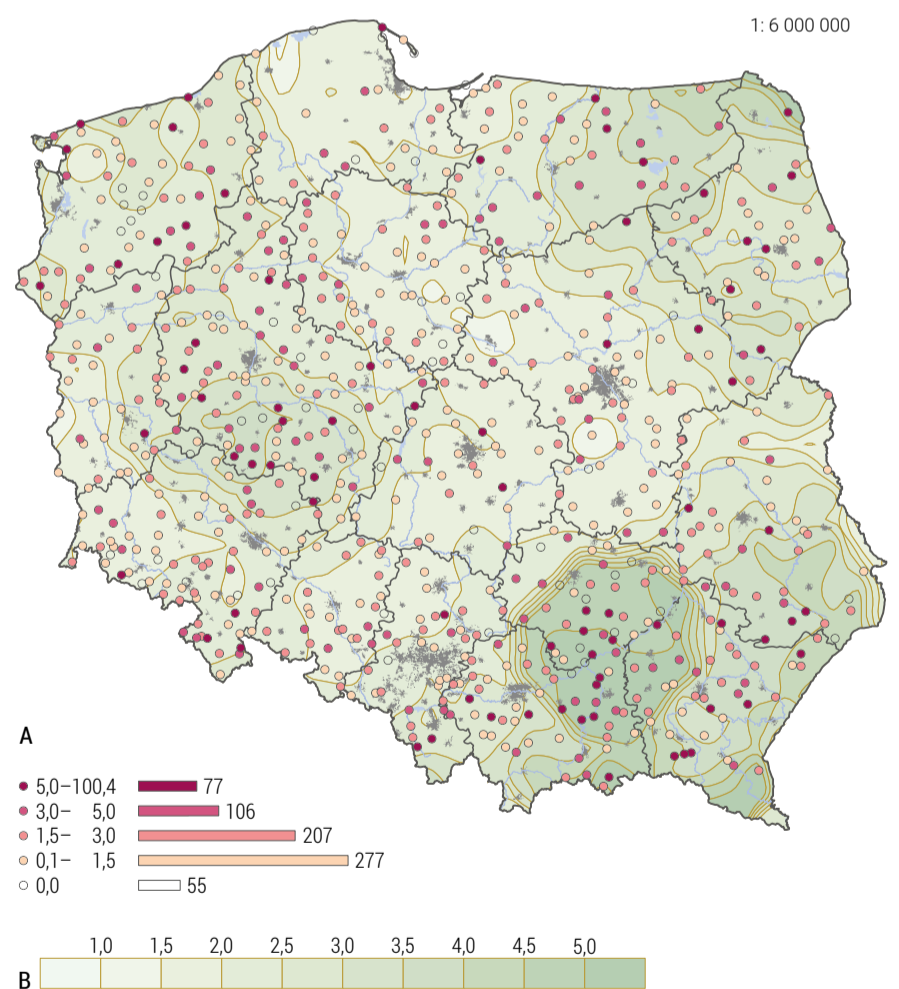
Małe miasta wg liczby członków ludowych zespołów pieśni i tańca na 1000 mieszkańców (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of folk song and dance ensemble members per 1,000 inhabitants (A) and mean value of this index (B), 2019

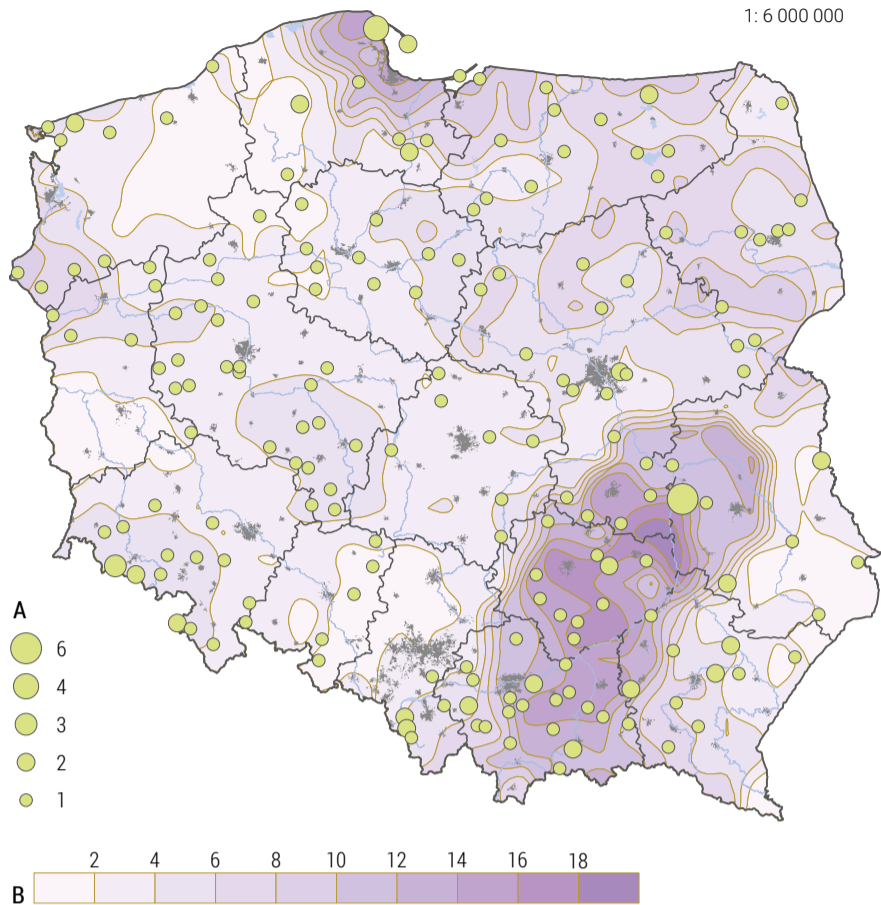
Małe miasta wg liczby członków grup teatralnych na 1000 mieszkańców (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of drama groups members per 1,000 inhabitants (A) and mean value of this index (B), 2019

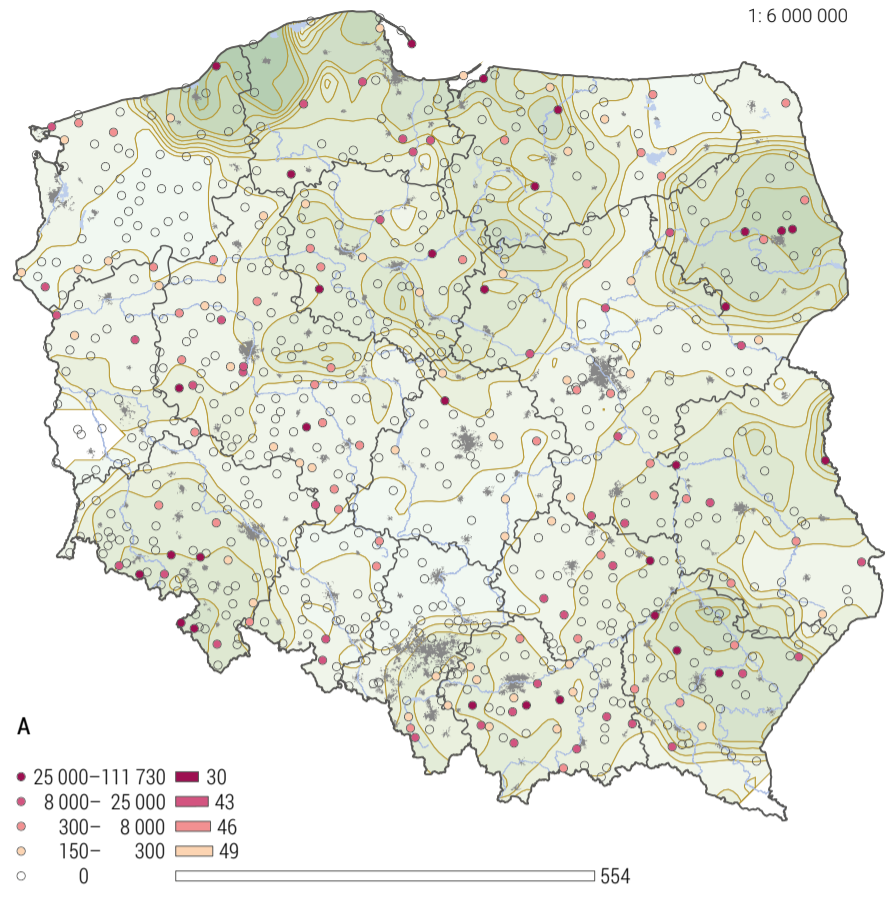
Małe miasta wg liczby domów i ośrodków kultury (A) i średnia liczba domów i ośrodków kultury na 10 tys. mieszkańców (B), 2019
Small towns by the number of cultural and community centers (A) and average number of cultural and community centers per 10 thous. inhabitants (B), 2019

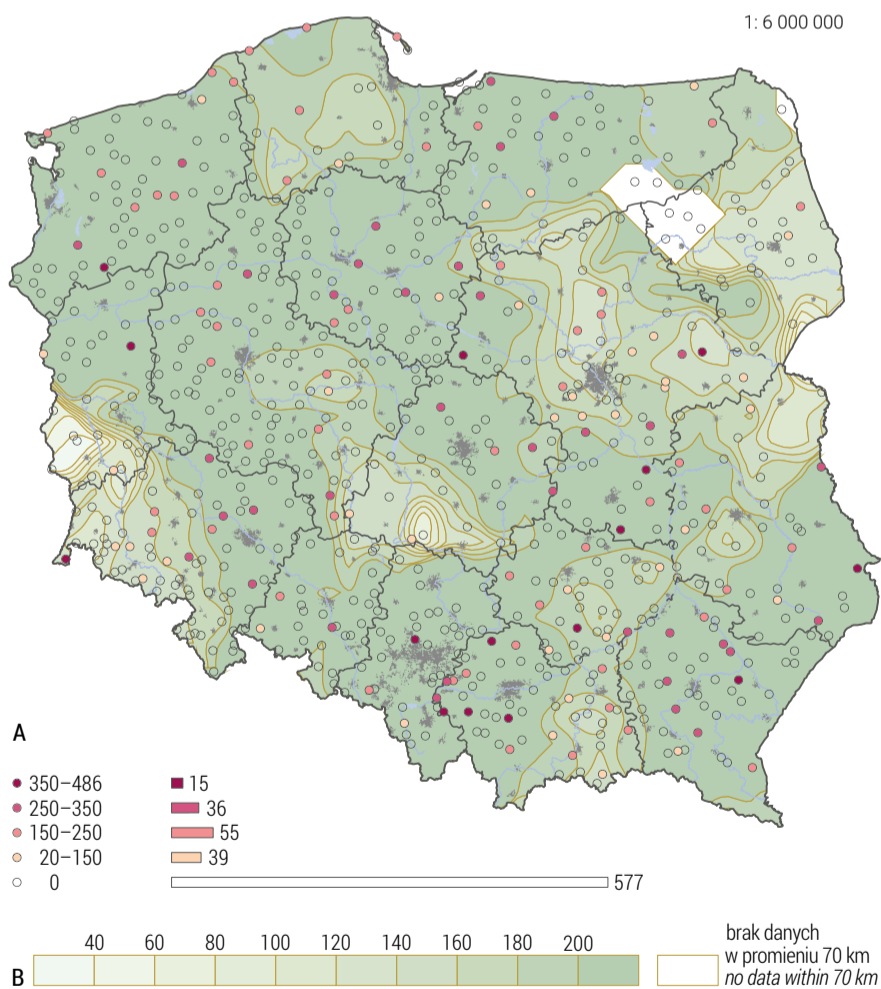
Małe miasta wg liczby uczestników imprez kulturalnych na mieszkańca (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of cultural event participants per capita (A) and mean value of this index (B), 2019

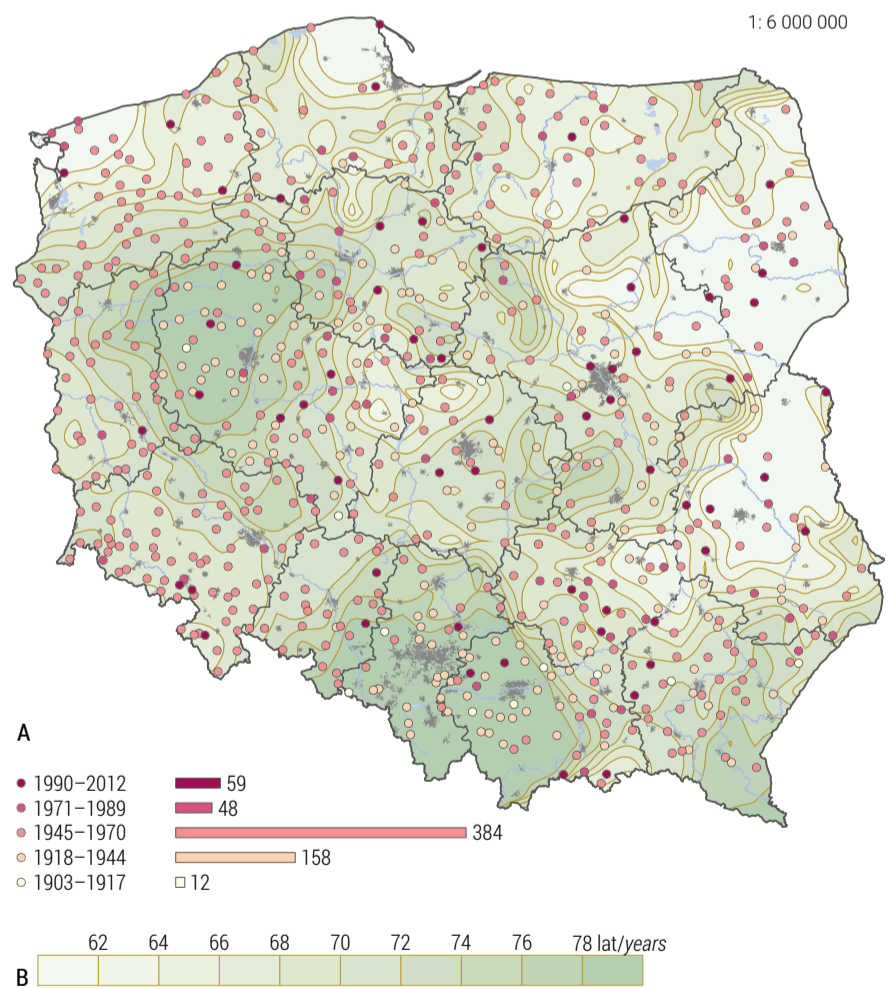
Małe miasta wg liczby muzeów (A) i średnia liczba muzeów na 100 tys. mieszkańców (B), 2019
Small towns by the number of museums (A) and average number of museums per 100 thous. inhabitants (B), 2019

Małe miasta wg liczby zwiedzających muzeum (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of museum visitors (A) and mean value of this index (B), 2019

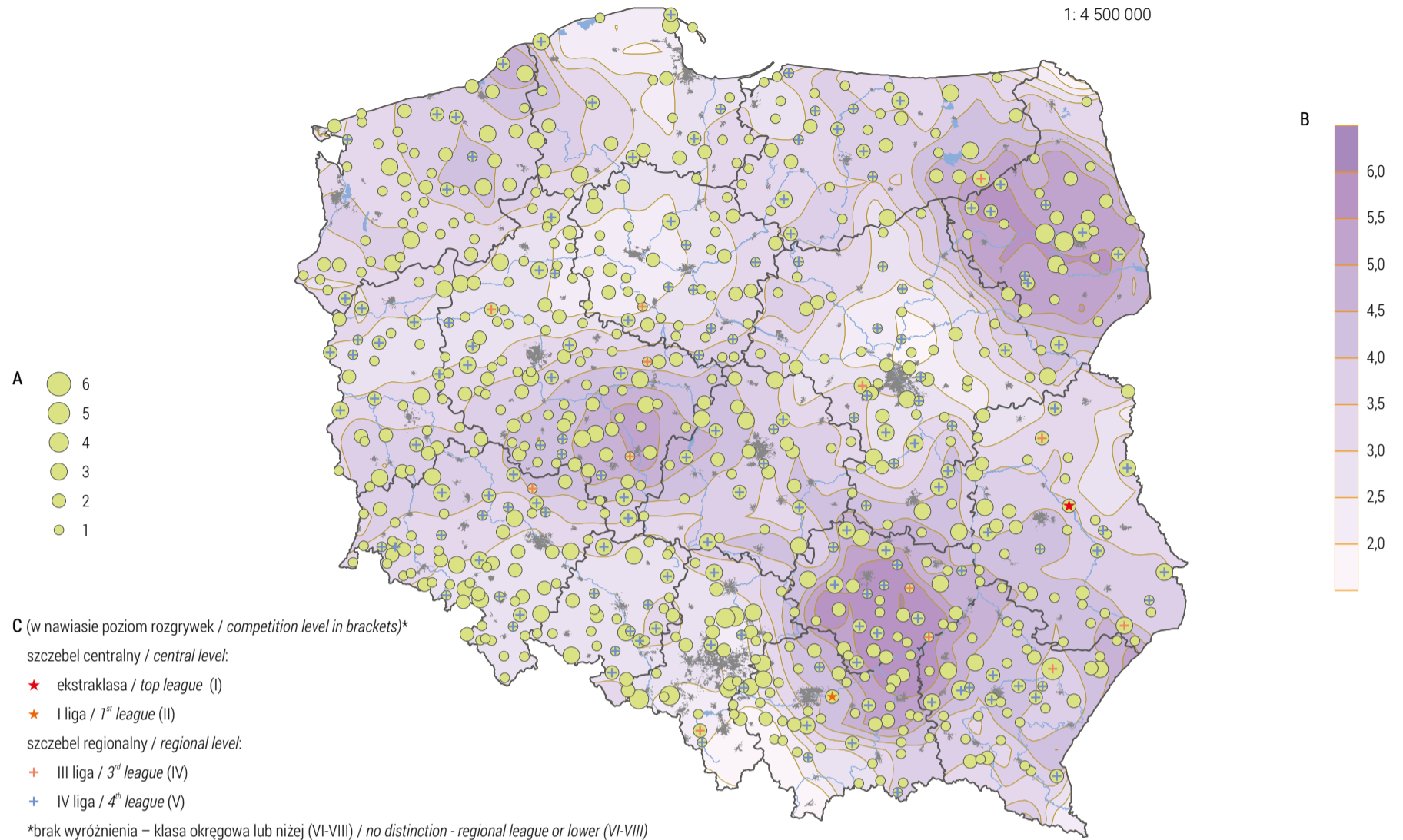

Małe miasta wg liczby miejsc w kinie (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of seats in a cinema (A) and mean value of this index (B), 2019

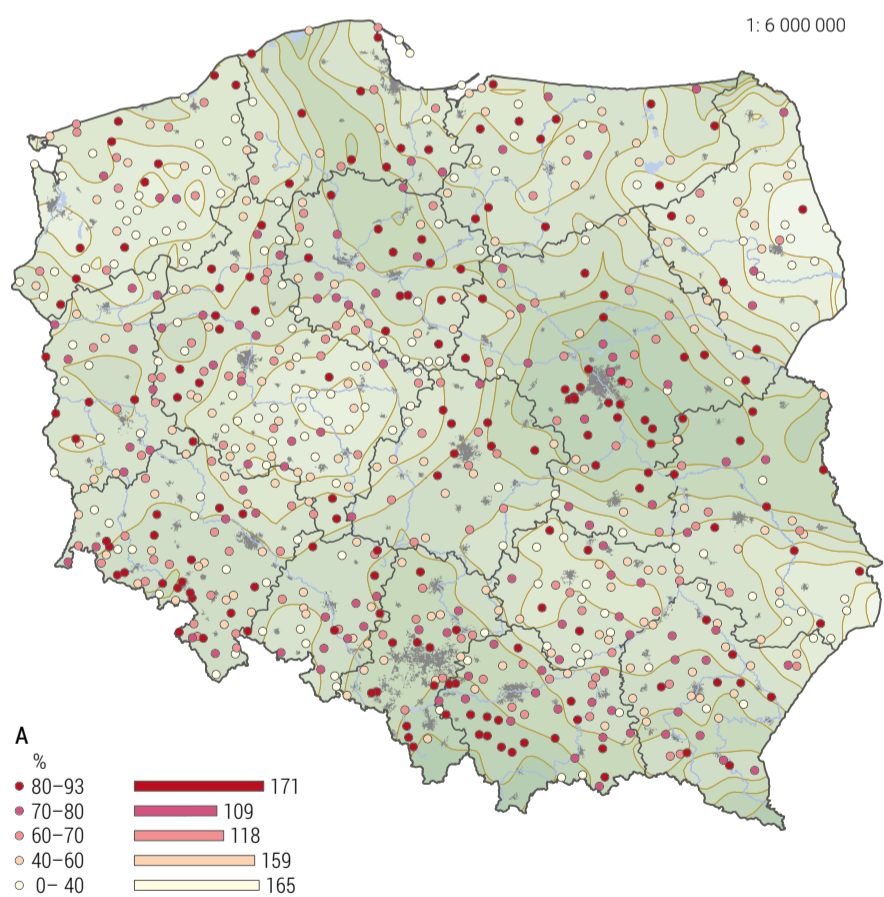
Małe miasta według roku założenia najstarszego istniejącego klubu piłkarskiego (A) i jego średniego wieku (B), 2021 r.
Small towns by the year of founding of the oldest existing football club (A) and its average age (B), 2021

1: 4 500 000

Małe miasta wg liczby klubów piłkarskich uczestniczących w rozgrywkach ligowych (A), średnia liczba klubów piłkarskich na 10 tys. mieszkańców (B) i pozycja najlepszego klubu piłkarskiego w sezonie 2021/2022 (C), 2021
Small towns by the number of football clubs competing in the league tournament (A), average number of football clubs per 10 thous. inhabitants (B) and position of the best football club in the season of 2021/2022 (C), 2021

1: 6 000 000

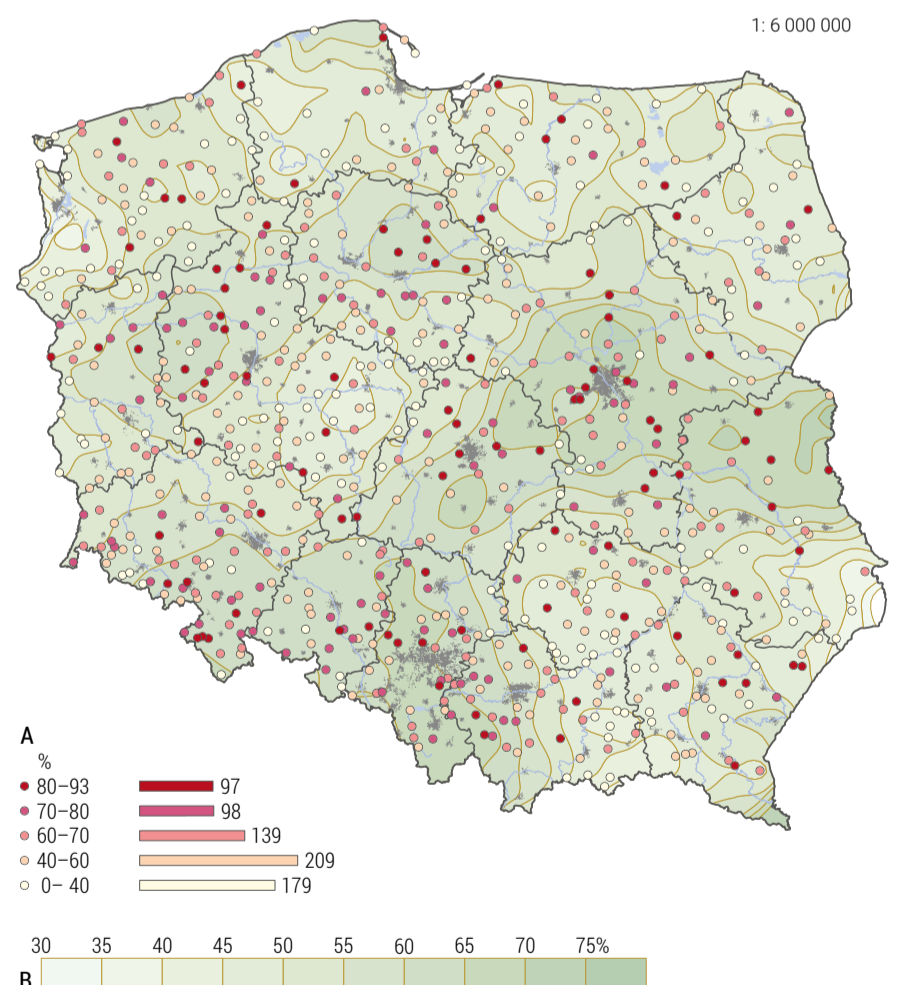
Małe miasta wg wartości syntetycznego wskaźnika dostępności do usług edukacyjnych* (A) i jego średnia wartość (B), 2017

*Dostępność do przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów, zasadniczych szkół zawodowych i ponadpodstawowych.

Small towns by the value of synthetic index of accessibility to educational services* (A) and its mean value (B), 2017

*Accessibility to kindergartens, elementary schools, junior high schools, basic vocational schools and secondary schools.

1: 6 000 000

Małe miasta wg wartości syntetycznego wskaźnika dostępności do usług kulturalnych* (A) i jego średnia wartość (B), 2017

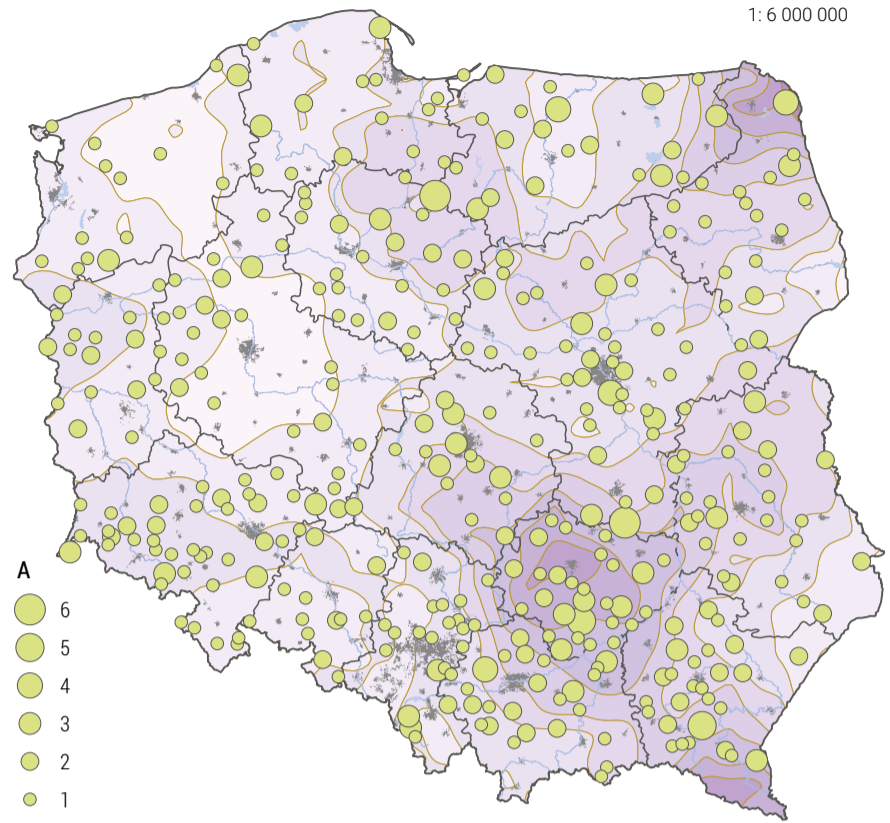
*Dostępność do kin i multiplexów oraz dostępność do teatrów.

Small towns by the value of synthetic index of accessibility to cultural services* (A) and its mean value (B), 2017

*Accessibility to cinemas and multiplexes and accessibility to theaters.

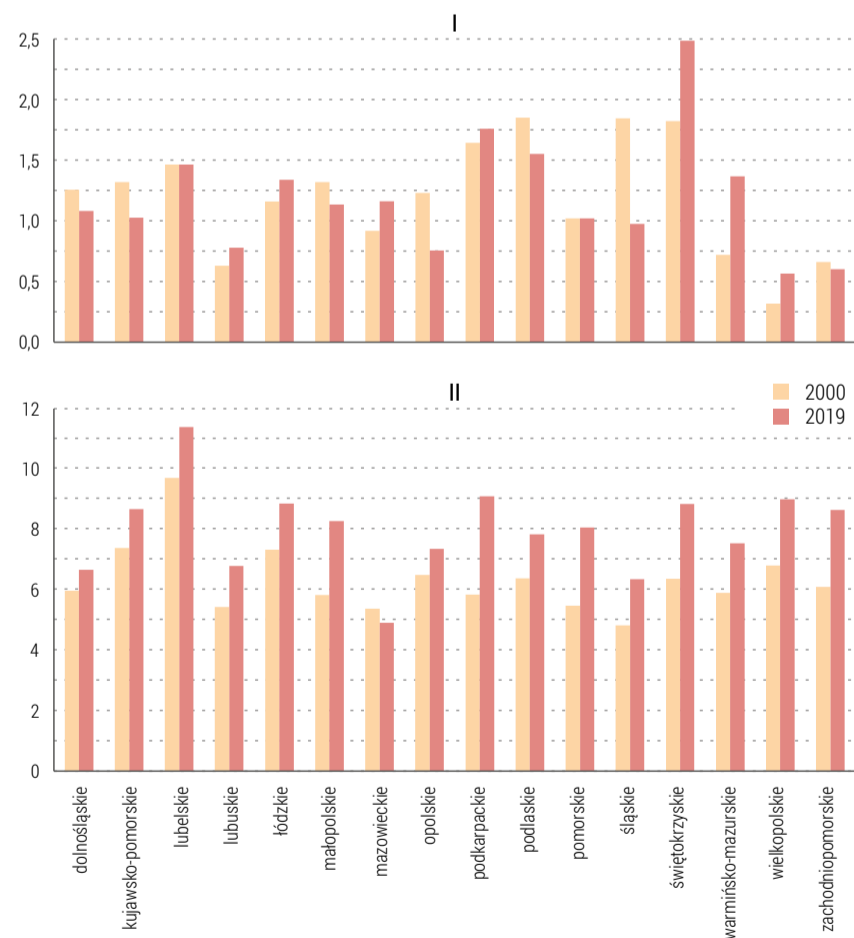
Małe miasta posiadające szpital, 2019
Small towns with a hospital, 2019

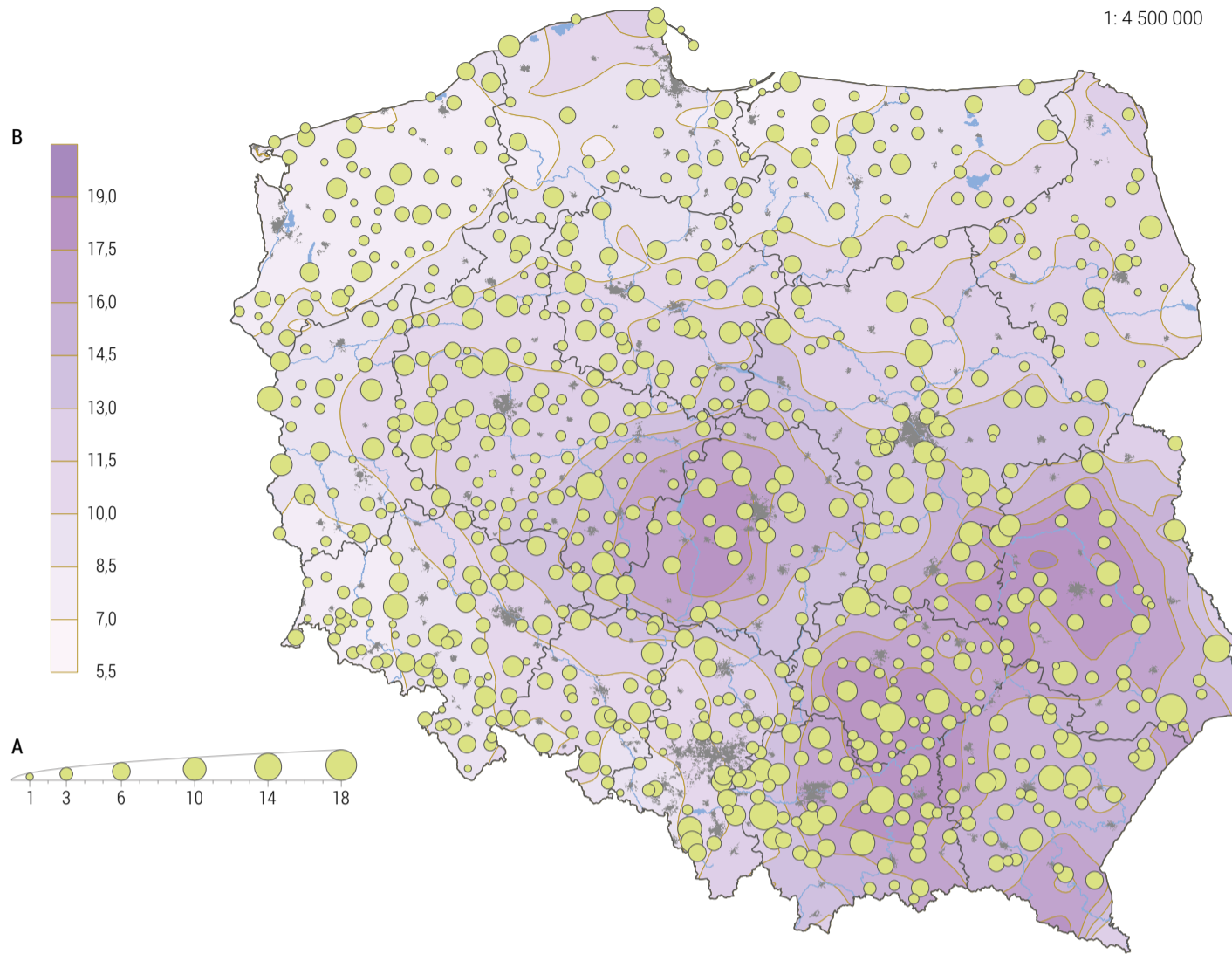
Małe miasta wg liczby przychodni lekarskich (A) oraz średnia liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców (B), 2019
Small towns by the number of health centers (A) and average number of health centers per 10 thous. inhabitants (B), 2019

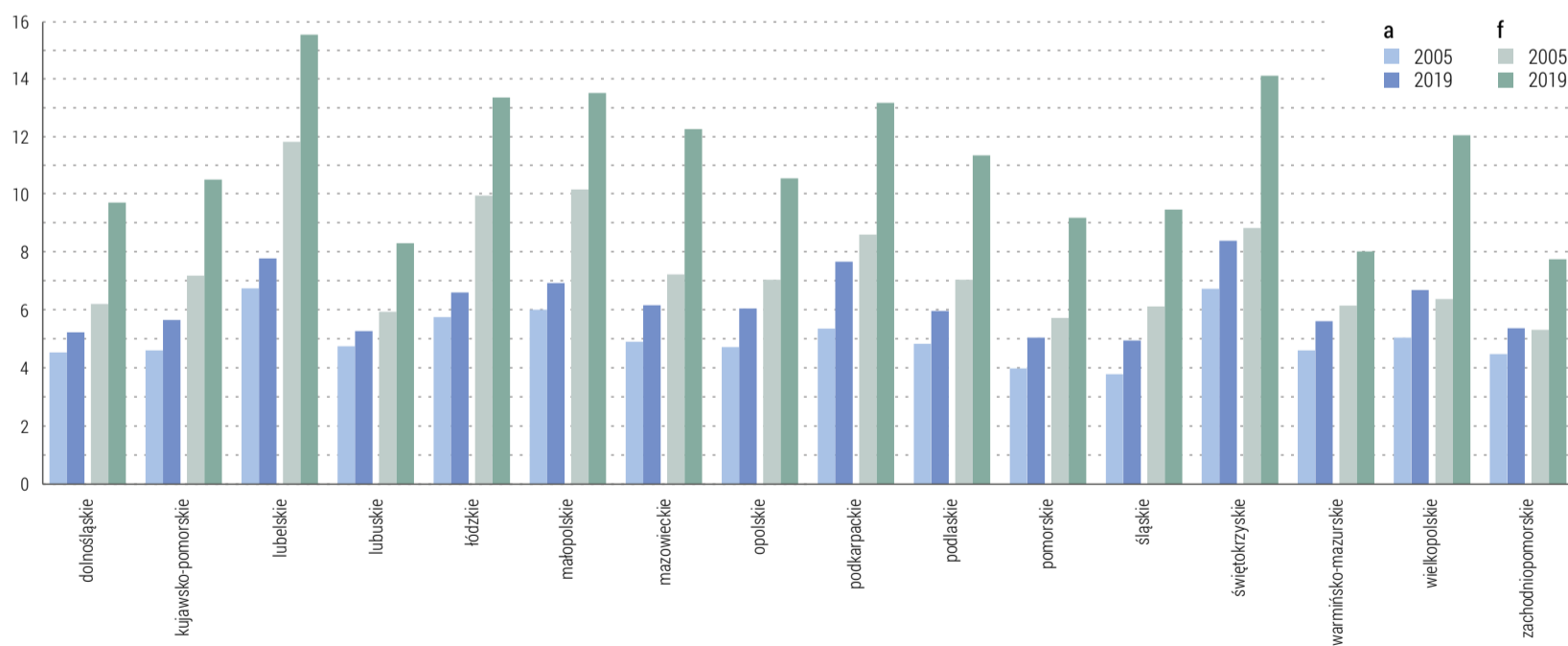
Małe miasta wg liczby porad lekarskich na mieszkańca (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of medical consultations per capita (A) and mean value of this index (B), 2019

Liczba przychodni lekarskich na 10 tys. mieszkańców małych miast (I) i porad lekarskich na mieszkańca (II) w 2000 i 2019 roku wg województw
Number of health centers per 10 thous inhabitants of small towns (I) and medical consultations per capita (II) in 2000 and 2019 by voivodships

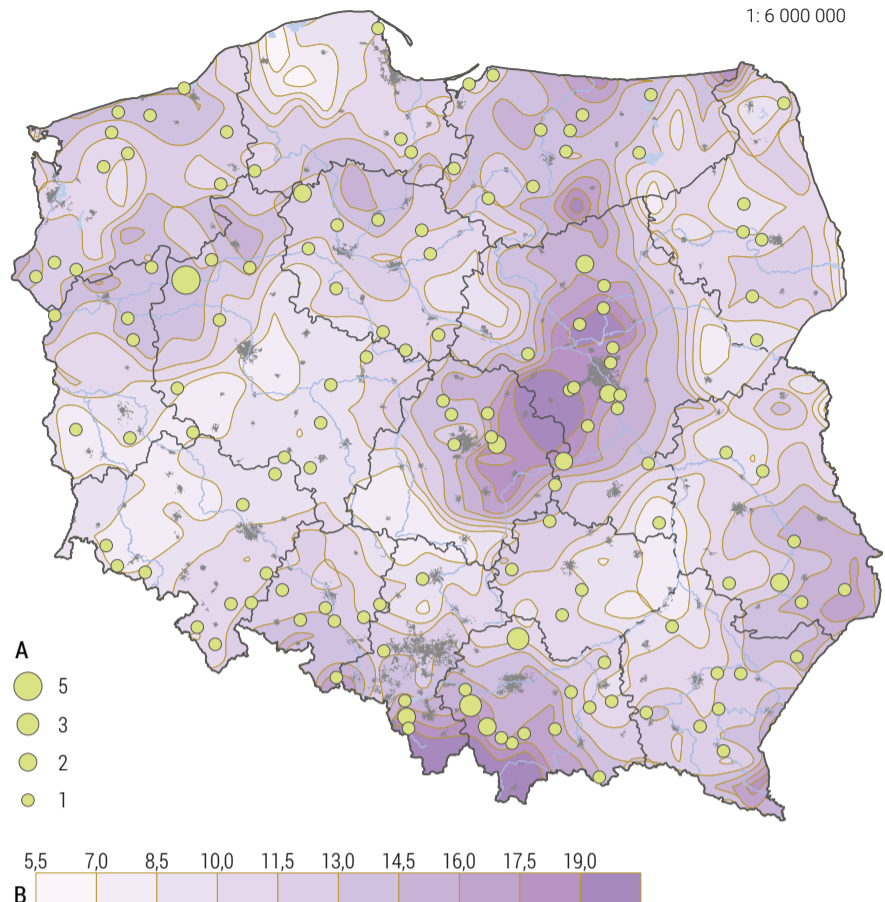
Małe miasta wg liczby aptek (A) i średnia liczba magistrów farmacji na 10 tys. mieszkańców (B), 2019
 Small towns by the number of pharmacies (A) and average number of pharmacists per 10 thous. inhabitants (B), 2019

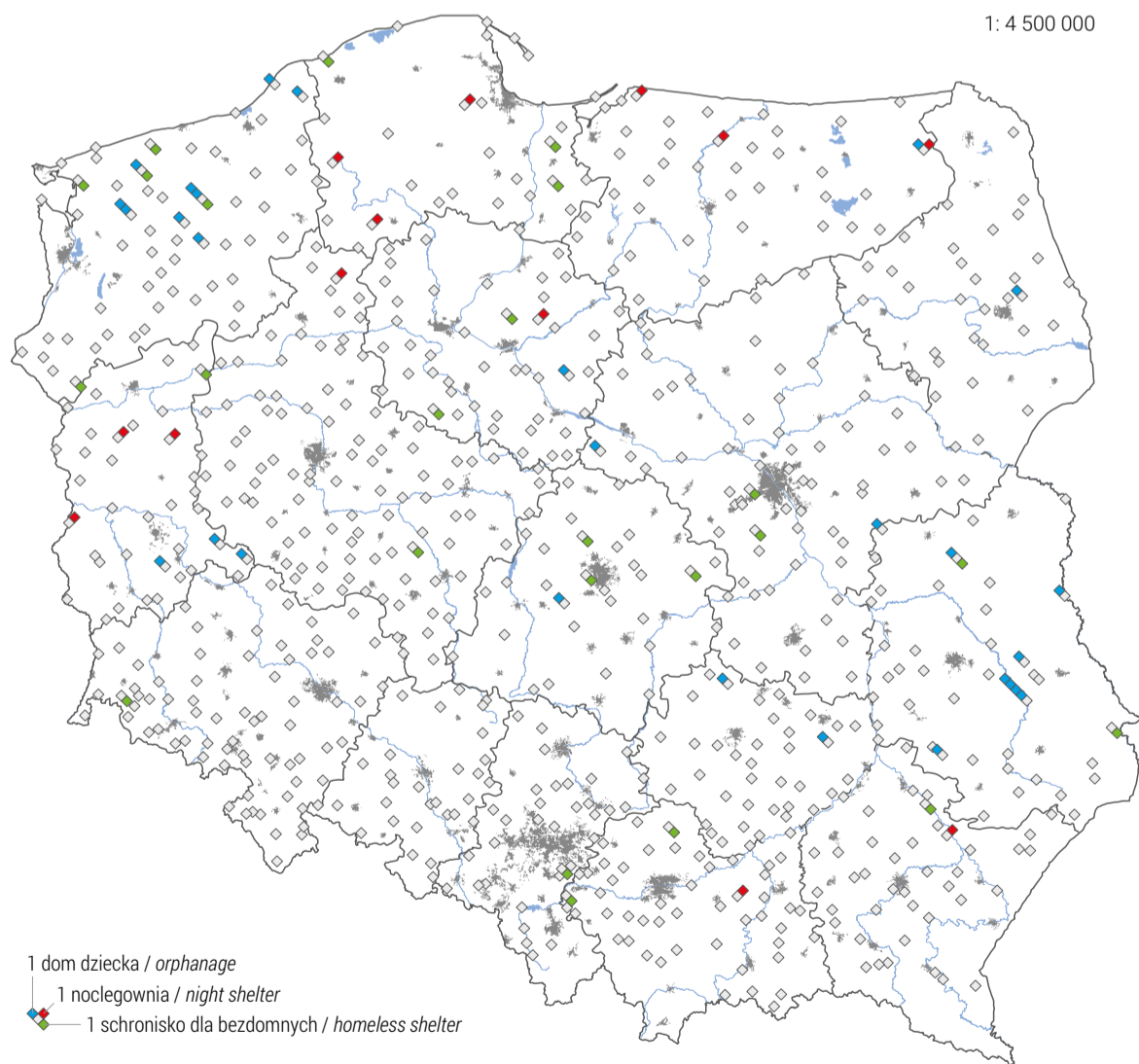
Liczba aptek (a) i magistrów farmacji (f) na 10 tys. mieszkańców małych miast w roku 2005 i 2019 wg województw
 Number of pharmacies (a) and pharmacists (f) per 10 thous. inhabitants of small towns in 2005 and 2019 by voivodships

Apteka w Brańsku (województwo podlaskie)
Pharmacy in Brańsk (Podlaskie voivodship)

Małe miasta wg liczby domów pomocy społecznej (A) i średnia wartość wskaźnika (B), 2019
Small towns by the number of social welfare homes (A) and mean value of this index (B), 2019

Małe miasta wg liczby domów dziecka, noclegowni i schronisk dla bezdomnych, 2019
Small towns by the number of orphanages, night shelters and homeless shelters, 2019